

Conservatori Superior
de Música de les Illes Balears

EL LLEGAT MUSICAL DEL
SENYOR GUILLEM COLL AL·LÈS
(1917 – 2004)

Alumna: Noemí Anglada Plovíns

Tutora: Eulàlia Febrer

Curs: 2021 – 2022

Convocatòria: Juny

RESUM

Guillem Coll Al·lès, prevere, mestre de música, compositor i director de la Capella Davídica, fou una figura clau en la cultura de Ciutadella de Menorca, Illes Balears, per ser fundador de la primera escola de música del municipi. Gràcies a la seva incansable labor, aquest centre esdevindrà l'Escola Municipal de Música de Ciutadella. Amb aquest treball es pretén donar a conèixer a Coll des de diversos àmbits, tant familiar, eclesiàstic com musical, i deixar constància de la seva inesgotable tasca com a músic. Coll fou fundador de diverses corals i dirigirà la Capella Davídica durant 28 anys. Encara que sembli impensable, la seva formació musical va ser autodidacta.

A partir de la documentació que ell guardava perfectament classificada, s'obtenen les dades de l'Escola de Música de la Capella Davídica, de les quals en podrem extreure el número de matrícules que tingué cada curs, les assignatures que s'oferien i la majoria de concerts en els que intervingué. Es podrà conèixer també el seu mètode d'ensenyament i el funcionament de l'escola. Altra documentació de la que es disposa són articles de premsa, ja siguin previs a concerts o posteriors, i entrevistes personals. A través de diversos testimonis, com és el de la seva neboda, les filles d'aquesta, algunes de les primeres alumnes, directors d'orquestra i el mundialment reconegut baríton Joan Pons, es fa un recorregut per la vida del que fou el responsable que, avui, a Ciutadella hi hagi una afició musical notable.

Paraules clau: música, Guillem Coll, Capella Davídica, Escola Municipal de Música, Ciutadella de Menorca.

ABSTRACT

Guillem Coll Al·lès, priest, music teacher, composer and director of the Capella Davídica. He is an important figure in the culture of Ciutadella de Menorca, Balearic Islands, for being the founder of the first music school that, thanks to his tireless work, will become the Municipal School of Music of Ciutadella. The aim of this work is to make the person of Coll known, whether in the family, ecclesiastical and musical spheres and to record his great and inexhaustible work

as a musician. He will be the founder of several choirs and will direct the Davidic Chapel for 28 years. Although it seems unthinkable, his musical training was self-taught.

From the documentation that he kept perfectly classified, we obtain the data from the Music School of the Capella Davídica from which we can extract the number of enrolments that each course had, the subjects that were offered and most of the concerts he took part in. We will also learn about their teaching methods and how the school works. Other documents available are press articles, whether prior to a concert or later, and personal interviews. Through important testimonies, such as that of his niece, her daughters, some of his first students, conductors and the world-renowned baritone Joan Pons, we will take a look at the life of who was the responsible of the musical interest in Ciutadella.

Key words: music, Guillem Coll, Capella Davídica, Municipal School of Music, Ciutadella de Menorca

Figura 1. Senyor Guillem

Font: Arxiu personal de Guillem Coll

AGRAÏMENTS

En primer lloc agrair a la meua família la paciència durant aquests anys i el seu recolzament. Gràcies Sergio, gràcies Abril i gràcies mon pare per ser cada matí a ca meua i cuidar de la meua filla. Gràcies Irene i José per ser-hi sempre. Gràcies *muare*, per haver-me transmès l'amor per la música el qual te'l va transmetre el Senyor Guillem. Gràcies a voltros he pogut fer el meu desig realitat.

També vull agrair a la família més propera del Senyor Guillem: Juanita Genestar, Cristóbal Moll, Joana Moll, Corretja Moll i Corretja Genestar per donar els seus testimonis, cedir material i impregnar-me d'il·lusió per a dur a terme aquest treball.

A Salvador Brotons, a Joan Pons, a Gabriel Barceló, a Marlen Coll, a Borja Moll i família, a Bep Cardona, a Eulàlia Febrer, a Carmen Martínez, a Lluís Coll, a Kàtia Moll, a mossèn Josep Menguan, a Antoni Vidal (Joe) per haver-me obert les portes de l'Arxiu de la Capella Davídica i a l'Arxiu Diocesà de Menorca per posar el vostre granet d'arena i aconseguir, entre tots i totes, que es reconegui la gran tasca del Senyor Guillem.

*Em pensava que em veuries acabar la carrera de cant però no ha pogut ser.
Per açò et dedic aquest treball, s'avia Regina, que des d'allà dalt em dones la
força per a seguir sempre endavant.*

ÍNDEX

1. Introducció.....	pàg. 11
2. Breu repàs a la seva vida.....	pàg. 15
2.1.La vida musical a Ciutadella abans del Senyor Guillem.....	pàg. 16
2.2.Joventut.....	pàg.17
2.3.Tornada a Ciutadella.....	pàg. 19
2.4.Internacionalització de la seva feina i Consolidació Escola de Música.....	pàg. 20
3. Formacions i entitats que constituí i dirigí.....	pàg. 25
3.1.Corals.....	pàg. 25
3.1.1. Coral Villacarlina.....	pàg. 25
3.1.2. Coral Ciutadella i La Capella Davídica.....	pàg. 26
3.2. L'escola de música.....	pàg. 38
4. El seu mètode d'ensenyança.....	pàg. 49
5. Recull de composicions i arranjaments.....	pàg. 55
6. El seu llegat de cara a la posteritat.....	pàg. 61
7. Conclusions.....	pàg. 65
8. Bibliografia.....	pàg. 69

*metodologia - pensament, partitures
experiència personal, comunicació personal, exàmens*

Índex de figures

Figura 1. Senyor Guillem	pàg. 4
Figura 2. Coll i la seva germana menor Margarita a la casa paterna	pàg. 19
Figura 3. Coral Villacarlina, any 1955.....	pàg. 26
Figura 4. La Capella Davídica en una de les seves primeres actuacions dirigida pel Senyor Biel Salord en el claustre del Seminari Menorca.....	pàg. 28
Figura 5. Llistat de matrícules del curs 1991 – 1992.....	pàg. 22
Figura 6. Maria Pons i Marisol Plovíns acompanyades pel Senyor Guillem en la missa dels dissabtes a la Catedral de Menorca, 1978.....	pàg. 44
Figura 7. Agraïment Joan Pons.....	pàg. 37
Figura 8. Resum del llibre de teoria d'Ortiga i Barceló.....	pàg. 49
Figura 9. Cançons menorquines al dossier del Primer Curs de solfeig.....	pàg. 50
Figura 10. Exercicis d'entonació.....	pàg. 51
Figura 11. Exercicis rítmics.....	pàg. 52
Figura 12. Partitura La Mar Blava.....	pàg. 57
Figura 13. Partitura Cant a Menorca sopranos i contraltos.....	pàg. 59

Índex de taules

Taula 1. Concerts de la Capella Davídica sota la direcció de Guillem Coll..	pàg. 30
Taula 2. Assignatures de l'Escola de Música de la Capella Davídica.....	pàg. 42
Taula 3. Relació de matrícules des de 1974 a 1993.....	pàg. 43
Taula 4. Arranjaments.....	pàg. 55
Taula 5. Composicions.....	pàg.56

1. Introducció

Aquest treball estudiarà la vida i l'obra de mossèn Guillem Coll. En conseqüència, l'objectiu principal que ens ocuparà serà deixar constància del que Guillem Coll va aportar musicalment a l'illa de Menorca. A part de l'objectiu principal, aquesta secció inclourà els objectius secundaris, la justificació d'aquest treball i la metodologia que s'emprarà.

Per poder dur-lo a terme primer hauré de conèixer la vida del conegut popularment com el Senyor Guillem pel que es farà un recorregut per la seva biografia des de la seva infància, la seva formació, tant eclesiàstica com musical, la seva professió, la música com la seva passió. També es profunditzarà veient quina influència musical rebé tan dins l'àmbit familiar com dins l'eclesiàstic i fins a on li permeté arribar quant a les formacions musicals que creà com corals o orquestres. A més, Coll assumí la direcció de diverses formacions destacant la Capella Davídica, la qual dirigí des de 1968, després de la mort del primer director el Senyor Gabriel Salord Marquès (1903 – 1968),¹ fins el 1995. Quan es va fer càrrec de la direcció de la Capella, va considerar la necessitat de tenir una escola de música per promocionar el nivell cultural i musical entre els i les joves de Ciutadella.

Una de les millors veus dels nostres dies de la qual també se'n parlarà va ser descoberta dins la Capella Davídica: mestre Joan Pons, baríton de reconeixement mundial, va començar la seva formació musical a la coral. També apareixeran mencionats els directors posteriors al Senyor Guillem com Gabriel Barceló, Isabel Juaneda i Kàtia Moll. És curiós que la direcció de la Capella, encara que hagi anat passant de mà en mà, mai ha perdut l'essència que inculcà el Senyor Guillem Coll: introduir-la dins el món eclesiàstic sense deixar de cantar peces i arranjaments de llurs directors, tan del Senyor Gabriel Salord com del Senyor Guillem Coll. Per això es farà una recopilació de tota l'obra musical de Coll tan de composició com d'arranjament.

---

¹ Capella Davídica. *Programa Concert 70 aniversari Capella Davidica*. Ciutadella: 10 de gener de 2015

Coll fou pioner en crear la primera Escola de Música de Ciutadella, que va funcionar des de 1973 fins el 1992, data en que es creà l'Escola Municipal. Molts d'aquests joves que començaren la seva formació musical amb el Senyor Guillem actualment han seguit aquesta passió per la música que ell els va contagiar. Per aquest motiu es faran diverses entrevistes a alguns d'ells com: Corretja Moll, Marisol Plovíns o Carmen Pons. Per a totes elles, el Senyor Guillem va ser un referent i a l'any 2000 decidiren fer-li un senzill però molt emotiu homenatge en reconeixement a la seva dedicació a l'ensenyament musical.²

El tema elegit pel meu Treball de Fi de Grau parteix d'un punt molt personal, ja que si no hagués estat pel Senyor Guillem avui jo no estaria aquí estudiant música. Ell va ser qui va inculcar la música a una de alumnes fundadores de l'escola de música, Marisol Plovíns, la meva mare. Gràcies a ella la música ha estat present durant tota la meua vida i no només a través d'ella sinó que el Senyor Guillem també va ser professor meu quan tenia 6 anys i puc recordar perfectament l'exigència que requerien les seves classes, però a la vegada les ganes que tenia d'ensenyar i la perseverança que tenia amb els seus alumnes.

Corretja Genestar, directora de diverses corals i nebodera de Coll recorda que quan faltava algun assaig o classe li insistia demanant el motiu de la seva falta d'assistència³. Salvador Brotons⁴ (Barcelona, 1959), destaca d'ell que de seguida sabia quan algú podia tenir un futur dins el món de la música, creia en ell o ella, no tenia dubtes que valia i sempre l'animava a seguir recordant que la música no era una carrera fàcil, però no podia ser més agraïda⁵. Va ser una persona que, segons el director d'orquestra, va estimular la vida musical a Ciutadella.

Com que aquesta és la primera vegada que es deixa constància escrita sobre Coll, a partir de la informació aportada pels familiars, els testimonis de les seves primeres alumnes, de la gent més propera a ell que formà part de la seva vida, material audiovisual, partitures, documentació que tenia en la seva

---

² Elorduy, C. Merescut homenatge. *Diari Menorca, Allò que passa*. Ciutadella, 21 de setembre de 2000

³ Comunicació personal, C. Genestar, 17 de maig de 2022

⁴ Reconegut flautista, compositor i director d'orquestra català.

⁵ Comunicació personal, S. Brotons, 26 d'abril 2022

possessió, fotografies, documentació dels arxius de la Capella Davídica i del Bisbat de Menorca i de l'experiència viscuda a nivell personal amb ell, es farà un treball d'investigació apropant-nos al màxim al que foren la vida i l'obra del Senyor Guillem per així donar-li el reconeixement que es mereix i no deixar que caigui en l'oblit.

Per al Senyor Guillem, sempre va ser molt important la docència de la música i considerava que és un benefici important que passa desapercebut comprovant-t'ho, a través de l'experiència, que els qui estudien música desenvolupen millor la seva intel·ligència quedant reflectit en les demés assignatures. La música “és un bé transmissible a més de ser una teràpia”.⁶

La construcció d'aquest treball, a nivell metodològic, s'ha basat en la recerca d'informació a través d'entrevistes a 12 persones les quals formen part de la família, de l'entorn eclesiàstic i de l'entorn musical de Coll. Juanita Genestar, Cristóbal Moll, Corretja Moll, Joana Moll i Corretja Genestar són membres de la seva família encara que aquestes tres últimes també es troben dins l'entorn musical del qual també hi formen part Marisol Plovins, Marlen Coll, Gabriel Barceló, Salvador Brotons, Joan Pons i Kàtia Moll. I dins l'entorn eclesiàstic ens trobem al Senyor Menguan.

S'han consultat els arxius de la Diòcesi de Menorca que tenien a veure amb la vida del prevere com les actes baptismals, actes de matrimoni i actes de defunció firmades pel Senyor Guillem, informes de quan estudiava al Seminari i el seu nomenament com a sacerdot. Dins l'arxiu de la Capella Davídica s'han pogut consultar totes les seves partitures que ell deixà a la coral, tan arranjaments com composicions pròpies, un dossier escrit pel seu arxiver, Antoni Vidal, *Joe*, que recull tota la informació des de 1995 fins a 2000⁷ i un llibret escrit l'any 1990 per mossèn Michel Casanovas titulat *Capella Davídica de Ciutadella* que parla des de la seva constitució l'any 1944 fins 1989.⁸

Lluís Coll, un altre nebot del Senyor Guillem fill del germà menor d'aquest ens ha cedit fotografies, premis com a reconeixement i agraïments a la seva gran

---

⁶Mir-Allés. *Diari Última Hora Menorca, Mi personaje hoy*. Ciutadella: 23 de setembre de 2000

⁷Vidal, A. *La Capella Davídica en el darrer quinquenni del segle XX 1995 – 2000*. Arxiu Capella Davídica. Ciutadella: 2001

⁸Casanovas, M. *Capella Davidica de Ciutadella*. Ciutadella: 1990. Dipòsit Legal: M.H.306-1990

tasca i documentació sobre l'homenatge que tingué lloc el 1995 quan es retirà. Juanita Genestar també ens ha cedit fotografies i sobretot molta informació que a través d'aquestes fotografies ella ha anat recordant. Corretja Moll ens ha cedit tota la documentació sobre l'Escola de Música des de la seva creació fins el curs 1994 – 1995 coincidint amb la jubilació del Senyor Guillem.

2. Breu repàs a la seva vida

Ja de molt petit sentia atracció per la música. Fins el detall de que sempre he recordat una cançó de bressol amb la que la meva mare m'adormia. Jo tendria uns 3 anys. I, des de la infantesa el meu pare, que tocava un instrument, que a Menorca li dèiem "orgues" – paregut a un petit acordió-ens feia cantar a tots els germans, cosa que ens omplia de goig.

El mètode que em va fer apreciar la música fou participant en el cant de la polifonia clàssica, que cultivàvem en el nostre Seminari de Ciutadella; ens eren com a familiars noms de Vitoria, Palestrina, Bach...

Em van iniciar en cant els mestres Antoni Pons, Josep Sintes i Gabriel Salord, tots preveres. Posteriorment vaig ser molt autodidacte, si bé solia assistir a algun curset de cant i direcció a Montserrat, amb el mestre Ribó, i de molt profit me va ser poder assistir a algun assaig del gran director Aulfo Argenta.

En la meua vida la música m'ha acompanyat sempre com a complement de la meua vida sacerdotal i com estímul per poder formar coral: Cor Parroquial a Sant Lluís, Coral Villacarlina a Es Castell, Coral Junior a Ciutadella, Coral de Sant Francesc, també a Ciutadella. Poder dirigir la Capella Davídica prop de 30 anys, mai me va cansar, sempre m'era un esplai.

Al llarg de la meua vida la música ha estat un gran regal de la Providència i un estímul d'art i espiritualitat.

Aquestes són les paraules d'una carta manuscrita trobada entre les pertinències de Guillem Coll. Encara que no està signada reconeix la seva grafia i podem veure fins a quin punt era d'important la música dins la seva vida. També volem destacar que el seu aprenentatge va ser bàsicament autodidacte però que les ganes d'aprendre, l'experiència i la feina incansable foren claus per a poder complir els seus objectius.

Dins aquest capítol s'investigarà sobre la seva vida i la seva formació tan musical com teològica i es farà referència a la influència de la música tan dins l'àmbit familiar com professional. Es dividirà la seva vida en les següents etapes: Joventut; Tornada a Ciutadella; Internacionalització de la Capella Davídica i Consolidació de l'Escola de Música; i Maduresa i final de la seva vida. Abans de totes aquestes etapes es farà un recorregut del que era la vida musical a Ciutadella abans que arribés el Senyor Guillem.

2.1. La vida musical a Ciutadella abans del Senyor Guillem

A Ciutadella hi ha i hi ha hagut una gran afició per la música des d'anys enrere. A principis del segle XX es solien representar molt sovint funcions de sarsueles i més tard operetes al Teatre del Cercle Artístic. Segons l'*Enciclopèdia de Menorca*, la falta de fons va fer que molts cantants amateurs poguessin actuar amb professionals que, aprofitant la seva estada a Maó per les actuacions al teatre, arribaven a Ciutadella per també fer algunes funcions.⁹ Cal destacar la tasca de les institucions religioses com els salesians, la capella de música de la Catedral o el Seminari Diocesà.

Per altra banda, la música instrumental no tenia tan d'èxit excepte a les bandes de música. A Ciutadella es comptava, primer, amb la Banda Salesiana de Música fundada al Col·legi Salesià de Ciutadella el 1911. En quan a la música de cambra, només se'n coneix un quartet amateur que es donà a conèixer el 1909 i el 1926: l'Orquestina de Ciutadella, fundada per mestre Bartomeu Carreres (Alaior, Menorca 1899 –1971).¹⁰ Aquesta agrupació instrumental va arribar a ser molt popular, però es va dissoldre per mor de la Guerra Civil.

Durant la Guerra Civil, l'activitat artística de Maó no es va viure igual que a Ciutadella. Tot i la manca de personal per la impossibilitat de portar artistes de fora a l'illa, a la part de llevant es reactivà l'activitat social per així oblidar per un moment la trista situació que s'estava vivint. Per altra banda, la part de ponent, al ser la capital eclesiàstica, tota activitat social quedà suspesa i les institucions religioses encarregades de formar a músics, cantants i actors foren cessades i perseguides.

Després de la Guerra Civil a Maó es formà el grup de cambra Quartet Studio i a Ciutadella, l'any 1948, el Sextet Galmés. Aquest darrer estava dirigit per mestre Llorenç Galmés (Es Mercadal, Menorca 1911 – 1997),¹¹ pianista que després de la guerra es mudà a viure a Ciutadella. Aquesta agrupació molt sovint

---

⁹Julià, G. *Enciclopèdia de Menorca, Tom XVIII: Història de la Música I*. Maó, Menorca: 2012. ISBN 84-87864-14-7

¹⁰ Director de bandes i orquestrines, mestre de música i compositor. Durant el servei militar va ser membre de la Banda Militar de Maó la qual cosa li proporcionà la formació musical. Fins a la seva jubilació va estar en actiu dirigint ambdues bandes de Ciutadella i Alaior.

¹¹ Compositor, pianista, docent i director de l'Escola Municipal de Música de Ciutadella i de diverses agrupacions musicals arreu de l'illa de Menorca com la Banda Municipal de Música de Ciutadella. Recollí nombroses cançons populars menorquines transcrivint-les i harmonitzant-les.

col·laborava amb la Capella Davídica i, en ocasions, hi participaven músics com el violinista Enric Guasteví Ibáñez (Maó 1918 - 1999).¹²

La Banda Salesiana de Música de Ciutadella continuà l'activitat donant als seus components una formació musical. El 1939, la Banda Municipal de Ciutadella reapareix tal i com la coneixem avui dia, dirigida en aquell moment per a mestre Llorenç Galmés. El mateix any, l'Ajuntament de Ciutadella crea l'Acadèmia Municipal de Música per revifar l'estudi musical al poble sota la direcció de Galmés. Però el 1953 el mestre emprèn una nova tasta a Cartagena com a director de la Coral Tomás Luis de Victoria, fet que inicia el declivi de l'escola. Joan Cavaller Piris (Ciutadella 1877 - 1960), que ajudava desinteressadament a Galmés, oferí casa seva per a seguir amb les classes d'alguns joves estudiants. Les classes de música de la Banda de Ciutadella seguiran en actiu, però amb molt pocs alumnes ja que sols eren preparats per a entrar a la banda i serà l'única entitat de formació musical que estarà vigent quan el Senyor Guillem arribi a Ciutadella.

2.2. Joventut

Guillem Coll Al·lès, nascut a Ferreries (Menorca, Illes Balears) el 12 de desembre de 1917, en el sí d'una família molt humil, era el cinquè de vuit germans. De mare ciutadellenca i pare ferrerienc i pagesos. Els primers anys la família Coll Al·lès visqué en un lloc¹³ a Ferreries i quan Coll havia complit els quatre anys es traslladaren al lloc de Ses Arenes a Ciutadella. Allí la seva economia millorà i els permetrà comprar un hortal que canviaren per un terreny al carrer Príncep de Ciutadella de Menorca. D'aquest terreny en sortiran diverses cases familiars i el número 13 serà la casa paterna en la que viurà el Senyor Guillem amb les seves germanes Margarita i Annita i el marit d'aquesta, amb qui compraran un hortal a les afores de Ciutadella: Santa Anna, on passaran els estius.

---

¹² Violinista que durant la postguerra formà part de l'Orquestra Simfònica de Mallorca i de l'orquestra d'Opera del Teatre Líric. Encara que no deixà mai de banda el violí també s'aficionà al saxofon i al clarinet tocant en diverses orquestres. A Menorca exercí de professor però també dirigí diferents formacions musicals: la Banda de Música de Maó o l'orquestra del Festival de la Canción Menorquina d'Alaior.

¹³ Explotació agrària menorquina.

Però molt prest Annita enviudarà i per no sentir-se sola convidarà a alguns dels seus nebots a passar-hi els estius.

Des de ben petit, el seu entorn familiar li inculca la importància de la música. El mateix Coll diu que va “respirar música des de sempre dins sa meva família”. La seva neboda Juanita¹⁴ recorda que el dia de Nadal tothom es reunia a la casa paterna per cantar nadales.

Al ser gent del camp li pertanyia ser analfabeta, però ja des de molt petit Guillem Coll va sentir la cridada de Déu. Ingressà al Seminari de Ciutadella on tingué diversos mestres com el Senyor Sintes o el Senyor Salord i sempre va poder comptar amb els consells d'E. Ribó. La seva formació no només era eclesiàstica sinó també militar per mor de la Guerra Civil Espanyola i no és fins l'any 1941 que s'ordena sacerdot. Aquest mateix any la seva primera destinació de capellà el va dur a servir el poble de Sant Lluís, on creà la seva primera coral: el Cor Parroquial de Sant Lluís. Dos anys més tard¹⁵ és destinat a l'església de Nostra Senyora del Rosari situada al poble d'Es Castell, antigament conegut com a Villacarlos. Era el poble on arribaven tots els militars des de la península i Guillem Coll ho feu en la condició de tinent i capellà. Sempre es preocupava per ajudar la joventut com, per exemple, amb Acció Catòlica¹⁶ a Es Castell, i era usual que els joves militars anessin a les seves misses uniformats. L'estada a Villacarlos li proporcionà moltes amistats de les quals es poden destacar la del seu assistent Màrius Roig, oncle de l'escriptor Màrius Serra Roig qui més tard es farà frare de l'Ordre de la Cartoixa. A Villacarlos també s'apropà a la gent del poble a través de la música formant una coral per a cantar en els oficis religiosos, però que arribà a ser coneguda per a tota Menorca: la Coral Villacarlina. Era una persona molt familiar i tota la seva vida visqué acompanyat per la seva germana major Margarita.

---

¹⁴ Comunicació personal, J. Genestar, 1 de març de 2021

¹⁵ Segons l'Arxiu Diocesà de Menorca la seva primera partida baptismal a Villacarlos és firmada l'any 1943 l'última el 1959.

¹⁶ Associació pública on es reunien els i les joves catòlics per a fer activitats en grup.

Figura 2. Coll i la seva germana menor Margarita a la casa paterna.

Font: Arxiu personal de la família Moll Genestar.

2.3. Tornada a Ciutadella

Després de setze anys al servei del poble d'Es Castell, el 1959 bisbe de Menorca, que en aquell moment era Bartomeu Pascual Marroig (1939 – 1967), el destinà a Ciutadella. El testimoni de la seva neboda Juanita conta que el Senyor Guillem a Es Castell s'hi trobava tan bé que, davant aquesta proposta, respongué al bisbe que si era per a felicitar-lo per la seva tasca millor quedava a Es Castell, però que si era un càstig acataria la proposta de bon grat¹⁷.

Arriba a Ciutadella i el primer que fa és crear la Coral Junior anomenada més tard Coral Ciutadella. Aquesta coral caminarà de la mà de la Capella Davídica ja fundada i dirigida per mossèn Gabriel Salord qui, en moltes ocasions, treballarà amb el Senyor Guillem. Quan Salord falti, serà Coll que assumeixi la direcció de la Capella Davídica arribant a fusionar ambdues corals.

---

¹⁷ Comunicació personal, J. Genestar, 1 de març de 2021

No es coneix que el Senyor Guillem hagués estudiat música enlloc, sinó que, com ell deia, la seva formació musical era autodidacta, encara que en algunes ocasions hagués participat en alguns cursets de direcció coral a l'Abadia de Montserrat, on també s'hi retirava cada estiu espiritualment. Molt possiblement també allí rebé classes de filologia catalana per a ser professor de català de l'Escola de Formació Professional Sant Joan Bosco. Més tard, també impartirà l'assignatura de religió a l'institut.

La seva tasca a Ciutadella no havia fet res més que començar. Sempre demostrà tenir una gran inquietud per a l'ensenyament musical i el curs de 1973 crea una petita escola en el sí de la Capella.

Com a curiositat, entre les seves pertinències s'hi troba el títol de soci fundador del Club Tennis Ciutadella en data del 24 de març de 1981. I és que el seu germà petit, Lluís, fundador del mateix club, fou qui despertà la seva afició per aquest esport. *Culé* fins la medul·la, és de ben sabut que quan hi havia partit de futbol, els assajos de la Capella Davídica acabaven una mica abans. La seva neboda Juanita conta que quan la família es reunia dies senyalats, com el Dia de la Sobrassada,¹⁸ era d'esperar que la trobada acabés en un partit de futbol¹⁹. Com a anècdota el 1951, també forma part de la *qualcada* de les festes de Sant Joan com a caixer capellana, del que n'estava molt orgullós. Això ens mostra el seu involucrament a les activitats socials del poble més enllà del món musical.

Amant de les noves tecnologies, disposava de càmera fotogràfica, de càmera de vídeo (Súper 8) i fins i tot comprà a mitges amb el seu germà major, propietari d'una fàbrica de sabates, una fotocopiadora per així poder-se estalviar les hores que comportava durant el mes d'agost fer les còpies a mà de les partitures per a la missa de Pasqua per a tots els cantaires de la Capella.

Hem de parar especial atenció a algunes de les alumnes que també eren membres de la seva família ja que, com hem dit abans, per al prevere, la família era molt important. Ens referim a les filles dels seus nebots Juanita: Corretja, Joana, Ani, Eugènia i Teresa Moll i la filla del seu altre nebot Andreu Genestar, Corretja Genestar. Totes elles cantaren a la Capella Davídica. Joana i Corretja Moll estudiaren violí i Corretja Genestar quan demanà al Senyor Guillem quin

---

¹⁸ o "Darrer Dimarts" forma part de la tradició cristiana el qual és el darrer dia que es pot menjar carn abans de la Quaresma. A Ciutadella es celebra reunint-se amb família i amics per torrar la sobrassada.

¹⁹ Comunicació personal, J. Genestar, 1 de març de 2021

instrument podia fer, aquest contestà que estaria molt bé fer violoncel per així poder formar un quartet amb les seves cosines i ell mateix. Joana i Corretja Moll²⁰ recorden també que durant molts anys anaven a ajudar al Senyor Guillem a inscriure els alumnes els dies de matrícules a principi de cada nou curs. Corretja Genestar el veia com una persona recta, però que tenia un gran cor i no feia distincions entre els bons i no tan bons.

2.4. Internacionalització de la Capella Davidica i Consolidació de l'Escola de Música

Amb la mort de Mossèn Gabriel Salord serà Coll qui agafi les rendes de la Capella Davidica i també serà l'encarregat d'impulsar el salt internacional de la coral. Això serà possible gràcies al mecenatge del Senyor Rubió,²¹ qui els permetrà viatjar per Europa i fins i tot donaran a conèixer el cor a l'altra banda de l'Atlàntic.

La petita escola de música que Coll començà en la seva arribada a Ciutadella, compaginant la seva tasca eclesiàstica, anirà creixent fins a convertir-se en l'Escola Municipal de Música de Ciutadella. Amb els anys anirà adquirint experiència i unificant diferents mètodes d'ensenyança musical crearà el que per a ell serà l'idoni. Al ser una persona tan ordenada s'han trobat entre les seves pertinences fórmules rítmiques, lliçons d'entonació, diverses teories musicals i exàmens. També ens hem pogut fer una idea de l'evolució de l'escola quant a número d'alumnes ja que conservava les llistes de matriculació. A continuació es mostra un exemple d'una llista a brut recollida el dia de matrícules de preliminar del curs 1991 – 1992. Com es pot veure a simple vista hi ha diferents cal·ligrafies pel fet que, com s'ha dit abans, les seves dues neboderes, Joana i Corretja, l'anaven a ajudar. Després Coll passarà el llistat a net amb la màquina d'escriure.

---

²⁰ Comunicació personal, J. i C. Moll, 14 de maig de 2002

²¹ Fernando Rubió Tudurí (Barcelona, 1900 – Menorca 1994). Farmacèutic i químic fundador dels Laboratoris Andrómaco el 1924, empresa farmacèutica d'un creixement espectacular. El 1946 torna a Menorca convertint-se en el mecenes d'importantes empreses com el finançament de la restauració de l'Orgue de Santa Maria (1946), Promoció de l'obra del pintor Pere Pruna o La Capella Davidica entre d'altres.

Figura 5. Llistat de matricules del curs 1991 - 1992

1991-92. CURS PRELIMINAR				
Nº	NOMS I LLINATGES	EDAT	ADREÇA	TEL.
1	Rosa Camps Garmón	10	Camí de Mao, 66	38 13 95
2	José Casasnovas Anglada	14	Barcelona, 4	38 35 23
3	Sandra Casasnovas Anglada	8	Barcelona, 4	38 35 23
4	M ^a Angels Garcia Taltavull	9	comte CIFUENTES, 20	38 39 33
5	Meritxell Barriga Pozuelo	8	Ruiz Pablo, 55	38 19 95
6	Carmen Capó Sales		Conde Cifuentes	38 29 70
7	Pedro Carretero bagur	10	Camí de San Joan	38 44 23 48 19 38
8	Margarita Marqués Benepm	9	Plaça sa font, 2	38 02 79
9	Esperança Marqués Benepm	11	Plaça sa font, 2	38 02 79
10	Araç Fabrés Ribas	7	Pere Cortés, 29, 2n	38 40 66
11	Margarita Huguet Sora	13	Dalt els penyals	38 13 88
12	Cristina barrientos Pons	12	obispo severo, 45 1 ^a -3 ^a	38 21 87
13	Raquel Calderín Garcia	11	S. Nicolau, 75	38 41 85
14	Sara de la fuente Torres	7	Ruiz y Pablo, 50	38 49 93
15	Jaume Bosch Anglada	10	Dolors, 6	48 04 02
16	Gema Moll Benepm	8	Genarica, 20	38 02 52
17	ESTHER PONS MARCOS	11	av. ida poniente parcela, 40	38 53 98
18	Noemí Anglada Florinus	6	Caragol, 80-20 ^a -1 ^a	38 54 89
19	Emma Febrer Evilar	9	Santandria	38 42 41
20	Oriol Mascarió Cavaller	14	Mallorca, 16	38 20 88
21	VICTORIA HUGUET TALTAVULL	9	Plaça Penyals, 12	38 30 33
22	Laura Coll Barber	8	Pis 1, 3	38 39 04
23	Rosa Coll Catalá	8	Camí de Mao, 140	38 03 06

Font: Corretja Moll

2.5. Maduresa i final de la seva vida

Als pocs anys d'haver-se convertit en Escola Municipal de Música, el Senyor Guillem es retirarà de l'ensenyança pedagògica, dedicant-se exclusivament a l'Església.

L'any 1995 la direcció de la Capella Davídica passa a mans de Gabriel Barceló.²² No molt content amb la decisió de la junta directiva de la Capella Davídica i de l'Església, qui li farà un gran homenatge per la seva trajectòria, Coll crearà una nova coral: la coral de Sant Francesc. Amb ella, moltes de les veus de la Capella Davídica marxaran per formar part de la nova agrupació.

Al final de la seva vida, el Senyor Guillem repartí els seus béns a cada persona que ell trobà més idònia. La seva batuta, la seva biblioteca, la seva discoteca, l'arxiu de l'Escola de Música i les seves partitures entre d'altres. Aquest fet provoca que no hi hagi un arxiu on trobar tota la seva informació. Tot i així la família s'ha bolcat cedint tot el material necessari.

Morí el 21 de febrer de 2004 a l'edat de 87 anys.

Entre els premis i reconeixements que rebé durant la seva vida, s'hi compten:

- Lira d'or de la Capella Davídica per la seva labor com a director de la Capella Davídica des de 1968 fins el 1995. Novembre de 2003.
- Agraïment de l'ajuntament de Ciutadella de Menorca per tota una vida dedicada a la música. Juliol de 1995
- Reconeixement del Consell Insular a tota una vida dedicada al a Capella Davídica. 1 de Juliol de 1995
- Reconeixement de la Capella Davídica per la seva dedicació i entrega durant els darrers vint-i-cinc anys. 1994.
- Reconeixement de l'Ajuntament de Ciutadella a la coral mixta Ciudadelana J. F. per l'obtenció del 2n premi en el 18 concurs Nacional de Cors i Danses. 8 de febrer de 1970.
- Reconeixement de la Unió d'Antics Alumnes Salesians a la Coral Ciudadela J. F. 20 de desembre de 1969.
- Reconeixement de l'Orfeó Maonès en motiu de la seva jubilació com a Director de la Capella Davídica. Juliol de 1995.
- Bandeja de plata com a finalista per ser Ciutadellenc de s'any el 1989.
- Record de la seva participació en l'homenatge a Llorenç Galmés i Camps. Es Mercadal, 19 d'agost de 1982.

---

²² Gabriel Barceló i Martí (Ciutadella de Menorca, 1963) un compositor, director i professor d'harmonia i composició al Conservatori de Menorca.

- Reconeixement dels cantaires de la Coral Sant Francesc per la seva gratitud i estimació. Ciutadella, 1996 – 2003.
- Reconeixement dels components de la Capella Davídica amb motiu de les bodes d'or sacerdotals. Ciutadella 1941 – 1991.
- Reconeixement dels Amics de la Lírica de l'Orfeó Maonès en el 1r Certamen Líric de Menorca. Ciutadella, 21 de desembre de 1985.

3. Formacions i entitats que constituí i dirigí

Havent fet una breu revisió a la vida del protagonista d'aquestes pàgines, farem una introducció de la situació musical de les que el Senyor Guillem participà o en fou fundador. Això ens permetrà veure de més a prop el paper que va tenir en l'activament de la vida cultural illenca en diverses àrees musicals, que van des de les corals fins a l'escola de música.

3.1. Corals

Revisarem, aquí, cada formació que dirigí. Algunes d'elles ja estaven constituïdes quan se'n fa càrrec, però d'altres foren creades per a ell mateix. D'aquesta forma veurem breument la història de cada formació i l'aportació específica del Senyor Guillem a cadascuna d'elles.

Les formacions que creà, per ordre cronològic, foren: el Cor Parroquial de Sant Lluís de la qual no se n'ha pogut obtenir informació, la Coral Villacarlina, la Coral Ciutadella, La Capella Davídica (no va ser creada per a ell però dirigida durant 27 anys) i la Coral Sant Francesc.

4.1.1 Coral Villacarlina

El 1949, com hem apuntat, mossèn Guillem Coll arriba a Es Castell i crea la seva primera agrupació, la Coral Villacarlina. El fet que Coll fos prevere militar va fer que les actuacions d'aquesta coral fossin diverses. Segons el llibre *Música i Músics a Menorca*²³, tingué una vida molt activa ja fos actuant el 1951 amb la banda del Regiment d'Infanteria en la festivitat de l'Assumpció o amb la Orquestra Simfònica de Maó per Santa Cecília. Tanmateix, el 1959, quan el Senyor Guillem és destinat a Ciutadella, la coral entra en declivi i acaba dissolent-se.

---

²³ Julià, G. *Música i Músics a Menorca*: 151. Consell Insular. Palma de Mallorca: Institut d'Estudis Balearics, 2009. ISBN: 978-84-937073-2-3

Figura 3. Coral Villacarlina, any 1955.

Font: Arxiu família Moll Genestar

4.1.2 La Coral Ciutadella i La Capella Davidica

Seguint el llibre *Música i Músics de Menorca*, la Capella Davidica va ser fundada pel bisbe Bartomeu Pasqual Marroig el 16 d'agost de 1944 per a servir litúrgicament a la Catedral de Menorca, on sols hi podien participar veus masculines ja foren homes o fillets²⁴. L'arxiu de la Capella Davidica ens dona informació més detallada sobre la constitució de la coral, ja que Pasqual Marroig, l'agost de l'any anterior, havia nomenat com a nou organista de la Catedral de Menorca al prevere ciutadellenc Gabriel Salord i Marquès, que des de 1935 era l'organista de l'església de Santa Maria de Maó.

Cal dir que, en aquest moment, l'esplendor musical a Ciutadella havia decaigut per mor de la guerra, pel que el candidat més qualificat era mossèn Salord, qui venia a Ciutadella amb el propòsit de fundar i constituir de nou la Capella de música de la Catedral. La cerca de veus no va ser difícil, ja que a Ciutadella sempre hi ha hagut certa afició per la música, però sí va ser una dificultat que no tots els cantaires fossin coneixedors de tècnica vocal ni de solfeig. Aquesta va ser la gran tasca a abordar per Salord, qui amb la seva bona

---

²⁴ Julià, G. *Música i Músics a Menorca*: 97. Consell Insular. Palma de Mallorca: Institut d'Estudis Balearics, 2009. ISBN: 978-84-937073-2-3

voluntat i constància aconseguí superar les dificultats. Anecdòticament, Gabriel Barceló²⁵ conta que el seu avi tenia una farmàcia (farmàcia Martí) al costat del Seminari. El Senyor Salord visitava constantment la farmàcia pel que tenia molt bona relació amb els seus avis. De fet, la primera directiva de la Capella eren les tertúlies que es formaven a dins la farmàcia, on hi participaven el seu avi com a vocal, mossèn Salord com a director i el Notari Nicolau Verdaguer, primer president i organista de la Capella Davídica.

Així, idò, el Senyor Salord va constituir una coral formada per 19 veus masculines amb sis tenors, sis barítons i set baixos.

Des d'aquí, dos esdeveniments seran els precedents a la creació de la Capella Davídica com a tal. El primer té lloc dia 8 de desembre de 1943, quan a la missa pontifical de la festa de la Puríssima canta el salm *Dominus regit me* a 4 veus de Perossi. El segon fet té lloc per Nadal del mateix any, quan es canten els 9 responsoris de matines a 4 veus del mestre alemany Mitterer. A partir d'aquí el bisbe Pasqual pren la decisió, l'agost de 1944, de constituir canònicament la *Capilla Davídica de la Santa Iglesia Catedral de Menorca*, dirigida per mossèn Salord. El desaparegut prevere Senyor Miquel Casanovas i Anglada de la Catedral de Menorca escrigué un llibret per a commemorar els 45 anys de la coral on apareix un escrit del mateix bisbe Pasqual dient:²⁶

Intencionadamente hemos querido denominar Davídica a la nueva Capilla, en horna y justo reconocimiento al Santo Profeta y Rey David, cuya fiesta anuncia el Martirologio romano dentro de la octava de Navidad. Y, en verdad, ¿hay alguien que tenga mayores y más auténticos títulos que de los que David para la primacía dentro del canto litúrgico del Antiguo y del Nuevo Testamento? Tales méritos están consignados en la Sagrada Escritura, que dedica libros enteros (I Reg.) a poner de relieve la figura de este hombre de Dios, por muchos conceptos extraordinario, llamado por el Espíritu Santo “el amable cantor de Israel”

---

²⁵ Comunicació personal, G. Barceló, el 12 de maig de 2002

²⁶ Casanovas, M., *Capella Davídica de Ciutadella*, [Publicat el 1990], Dipòsit Legal: M.H.306-1990

Figura 4. La Capella Davidica en una de les seves primeres actuacions dirigida pel Senyor Biel Salord en el claustre del Seminari de Menorca.

Font: Llibre de mossèn Casanovas, Capella Davidica de Ciutadella

A més de cantar durant les litúrgies, el 12 de febrer de 1945 tingué lloc la primera actuació de la Capella fora de l'església obtenint molt bones crítiques, pel que l'any 1948 es proposà la formació d'una coral mixta. Ràpidament obtingué certa reputació i a poder-se permetre fins a deu actuacions en una sola temporada.

L'any 1968 mor Gabriel Salord i és Guillem Coll qui assumeix la direcció de la Capella Davidica que un any abans li haurà cedit Salord en vida. Com ja s'ha apuntat, el Senyor Guillem arribà a Ciutadella i ràpidament forma un petit cor anomenat Coral Junior, de la qual sabem que els primers components d'aquesta eren nebots, nebodes, neboders i neboderes de Coll. La seva neboda Juanita recorda que aquesta coral tan familiar començà assajant davall l'escala de la casa del Senyor Guillem²⁷. Més tard, anirà creixent amb nous integrants i arribarà a actuar en diverses ocasions. Aquesta petita coral, que després s'anomenarà Coral Ciutadella, recorda Joan Pons²⁸, és amb qui quedarà en segon lloc a un concurs de corals celebrat a Madrid.²⁹

²⁷ Comunicació personal, J. Genestar, 1 de març de 2021

²⁸ Comunicació personal, J. Pons, 16 de maig de 2022

²⁹ Mascaró, E., *Guillem Coll Al·lès Director de Sa Capella Davidica des de 1968*, El Iris, [Publicat a Ciutadella el 19 d'octubre de 1990]

Aquesta coral es fusionarà amb la Capella Davídica quan Coll esdevingué el seu director, pel que la Capella va acabar absorbint a la Coral Ciutadella. Ell farà créixer la Capella Davídica en nombre de cantaires fins a 77 l'any 1984, segons l'arxiu de la Capella Davídica, i marcarà tradició oferint els concerts de Pasqua i de Nadal interpretant obres tan conegudes com *Les set paraules de Crist* de Theodor Dubois i l'*Al·leluia* de Handel.

La seva aportació a la Capella Davídica va traspasar fronteres oferint actuacions als Estats Units, Itàlia, Alemanya o Amèrica del Sud, entre d'altres, gràcies al mecenatge del Doctor Ferran Rubió. Els esdeveniments més grans dels quals el doctor es farà càrrec són: un viatge a Florida l'any 1983, un viatge a Roma el 1984 o l'orgue fabricat per Blancafort amb el que el desembre de 1985. Rubió donà un xec de 6.300.000 pessetes (37.863 euros) amb el que és inaugurat, juntament amb la nova seu de la Capella Davídica, a l'església del Socors de Ciutadella, que havia esta en obres de de 1987. Per altra banda, el 31 de març de 1990 realitzen un viatge a Bremen, Berlin, Essen i a Leipzig l'octubre de 1990.

També va estar al càrrec de la representació de vèries sarsueles i òperes com *La Tabertera del Puerto*, el desembre de 1987, o *Los Gavilanes*, el 1988, ambdues representacions foren al Teatre Salesià de Ciutadella, o l'òpera *Aïda* el juny de 1998 al recinte ferial de SEBIME (Maó).

Durant molts anys, la coral va tenir dos pianistes: Asunción Moles, qui assajava setmanalment, i Gabriel Julià, que participava sols als concerts.

Arribats a aquest punt, a l'any 1995, el Senyor Guillem fa temps que ja no exerceix com a mestre de música a l'escola però sí que ha seguit amb la Capella Davídica i és l'hora també de cedir la batuta de la Capella Davídica a Gabriel Barceló Martí (Ciutadella, 1963). Ell la dirigirà fins el 2014 que, després de dinou anys i per motius de salut, passarà a mans d'Isabel Juaneda (Ciutadella, 1966), la primera dona en dirigir l'agrupació. Des de 2019 està dirigida Kàtia Moll (Ciutadella, 1979).

La Capella del Senyor Guillem es finançava principalment per subvencions de l'Ajuntament, el Consell i el Govern Balear, pel mecenatge del Senyor Rubió i per la quota dels socis. Coll reconeixia en una entrevista al

setmanari *El Iris*, l'any 1990, que un gran avantatge era que els solistes formessin part del cor la qual cosa no implicava una despesa extra però sí un orgull³⁰.

Gran part de l'èxit de la Capella Davídica ha estat i és fruit de la seva organització, que ja es duia a terme amb el Senyor Guillem. Quan es prepara un concert amb repertori nou, és la junta directiva qui prepara les carpetes que cada cantaire té a la sala d'assaig. A dia d'avui, es segueix mantenint el mateix horari d'assaig: els dimarts i els dijous una hora mitja.

Sota la batuta de mossèn Gabriel Salord Marquès sols es duqué a terme un viatge a Mallorca el març de 1951 al teatre Principal de Palma. Va ser mossèn Guillem Coll Al·lès qui va impulsar finalment i donà a conèixer el cor tant nacional com internacionalment.

Aquesta és la relació de viatges de la Capella Davídica sota la batuta de Coll:

Taula 1. Concerts de la Capella Davídica sota la direcció de Guillem Coll.

Data	Localitat	Motiu
1970 abril	Barcelona	150 aniversari el naixement de Quadrado - Ajuntament – Casa Menorca
1970 juny	Mallorca	Palma: sala Mozart – Manacor - Pollença
1972 juny	Eivissa	Institut d'estudis Eivissencs
1973 juny	Barcelona	Radio nacional de BCN – Casa Menorca – Hosp. Sant Pau
1976 maig	Barcelona	Orfeó de Sans i Casa de Menorca
1978 abril	Mallorca	Manacor: 7 Paraules de Crist de Dubois
1982 abril	Eivissa	Ass. Pro Música de les Pitiüses
1983 octubre	La Florida EUA	Univ. Gainsville, Epcod, Disney, Cypres Garcen, - RUBIÓ
1984 octubre	Itàlia	Roma. - Sala Neri, - Vaticà, -Ambaixada Espanya. - RUBIÓ
1988 maig	Eivissa i Formentera	Gira artística
1989 abril	Barcelona	Ajuntament: Condecoració Rubió per Jordi Pujol

³⁰ Mascaró, E. *Guillem Coll Al·lès*. *El Iris*, Director de Sa Capella Davídica des de 1968. Ciutadella: 19 d'octubre de 1994

1990 octubre	Alemanya	Bremen, Berlín, Essen, Leipzig. - RUBIÓ
1992 octubre	Sevilla	Expo '92, excursió artística

Font: Arxiu Capella Davidica

El juliol de 1995 el Senyor Guillem deixà la direcció de la Capella Davidica després de 28 anys al front. Era d'esperar que es fes un gran homenatge, al que tot tipus d'entitats participaren i del qual se'n parlarà en les pàgines que segueixen.

Després de la retirada de Coll, la situació a nivell econòmic i el número de cantaries de la Capella Davidica havia minvat. I és que, com hem apuntat, el Senyor Guillem havia fundat una nova coral a l'església de Sant Francesc de Ciutadella i molts cantaries de la Capella havien partit amb ell. Aquesta coral naixerà el 1996 i estarà dirigida per a Coll fins l'any 2003. Actualment segueix en vigor la direcció de la qual recau en mans de Manola Carretero ex-component de la Capella Davidica.

El 2 de novembre de 1995 el president, que en aquest temps era Gabriel Julià, es dirigí als socis mitjançant una carta per convocar-los a l'assemblea general i demanant-los la màxima assistència per posar-los al dia de tots els canvis que havien hagut i que encara hi quedaven per fer. Gabriel Julià escriu:

La jubilació voluntària del director Sr. Guillem Coll Allès, que durant vint-i-vuit anys ha estat al front de la coral de la Capella Davidica, dedicant-hi tota la seva voluntat i esforços, que han permès la continuïtat de l'agrupació, la tradició d'uns cicles de concerts esperats anys rere any, la creació d'una escola de música, llavor d'una prometedora escola municipal de música en ple funcionament, la possibilitat de gaudir d'un indret tan magnífic-i envejat per propis i estranys- per poder realitzar les nostres activitats, la dotació material d'aquest amb un moblatge nou, un orgue i un piano de concert i tantes altres coses, han significat el final d'una fructífera època.³¹

---

³¹ Carta de Gabriel Julià, en aquells moments president de la Capella Davidica convocant als socis, trobada entre les pertinences de Coll.

Però la retirada de Coll no va ser tan voluntària com assenyala Gabriel Julià. Tan la família Moll Genestar com l'antic director Gabriel Barceló coincideixen en que la retirada va ser més bé forçosa³².

Abans de 1995, ja feia temps que Lluís Mestres, president anterior a Gabriel Julià, havia demanat a Gabriel Barceló dirigir la Capella Davídica. En aquell temps, Barceló encara estudiava fora de l'illa, pel que declinà la proposta, fet que per suposat, no agradà gens a Coll perquè el seu desig era que Corretja Genestar fou la seva successora³³. Barceló feia un parell d'anys que havia tornat a Menorca amb els estudis finalitzats i era el director de l'Escola de Música. El maig de 1995 foren mossèn Miquel Anglada i Mons. Sebastià Taltavull (actual bisbe de Mallorca), ambdós preveres de la Catedral, qui tornaren a posar la proposta de Lluís Mestres damunt la taula. En aquest cas, Biel Barceló accedí.

Entre els dos preveres i mestre Joan Pons convenceren al Senyor Guillem que havia arribat l'hora de cedir la direcció de la coral, fins que ell acceptà la situació. I és que el Senyor Guillem no n'era conscient que, als 78 anys, ja era hora deixar anar la batuta, fet totalment comprensible després de tota una vida dedicada a la coral.

El director conclou la seva comunicació personal³⁴ apuntant-nos que l'aportació de Coll més gran a la Capella va ser saber a quina porta tocar en quant a subvencions. Assenyala que el Senyor Guillem trobà una Capella que funcionava ja molt bé gràcies al Senyor Salord.

Per poder seguir endavant amb tot el que el Senyor Guillem havia construït s'havien de trobar noves fonts de finançament, ajudes econòmiques o mecenatges. Amb tot això, es recalca la importància d'aquesta assemblea que marcarà un abans i un després de la Capella Davídica amb la incorporació del nou director, Biel Barceló Martí.

Una volta el Senyor Rubió faltà, tot i haver deixat per escrit que la subvenció a la Capella es mantingués, ja no es rebé més finançament econòmic. Per altra banda, davant la crisi econòmica dels anys 1990, l'Ajuntament tampoc va poder continuar fent la seva aportació.

---

³² Comunicació personal, J. Genestar, 1 de març de 2021 i Comunicació personal, G. Barceló, 12 de maig de 2022

³³ Comunicació personal, C. Genestar, 17 de maig de 2022

³⁴ Comunicació personal, G. Barceló, el 12 de maig de 2002

Biel Barceló³⁵ ens explica que coincidint amb la falta de fons econòmic, la Fundació La Caixa canvià de política de tota Espanya llevant tot tipus de subvencions. Sols va mantenir les subvencions de tres concerts a l'any: el concert de Nadal d'*El Messies* de Handel i el concert de Pasqua de la *Passió* al Palau de la música i el de Pasqua de la Capella Davídica. No només seguí mantenint l'acord sinó que augmentà la quantia de la subvenció. Aquest acord el formalitzà el Senyor Guillem amb Agustí Sintes, antic director de La Caixa i president de la Capella Davídica en el seu temps. Un exemple es pot trobar en un article del *Diari Menorca* del 21 de març de 1997, on la Fundació La Caixa aporta quasi dos milions de pessetes per a la celebració del concert i on el president de la Capella, que en aquells moments era Gabriel Julià, manifesta que “amb l'ajut de la Fundació La Caixa la Capella pot permetre's el luxe de fer recitals de certa qualitat, suficient perquè algunes firmes comercials estrangeres s'hagin interessat per enregistrar els concerts”³⁶. En aquest, cas Julià es referia a la discogràfica italiana Kikko Music de Milano, que enregistrarà a Menorca l'abril de 1996 *Gallia* de Charles Gounod juntament amb la soprano Yolanda Auyanet, l'organista Arnau Reynés i el pianista Maurizio Carnelli, dirigits per Gabriel Barceló. Tanmateix, aquest no fou l'únic disc enregistrat per la coral. El febrer de 1998, en motiu de la celebració del Dia de les Illes Balears, la Capella Davídica oferí un concert a l'Auditori de Palma, on es va fer un enregistrament en directe juntament amb l'Orquestra Simfònica de les Illes Balears i les intervencions de Joan Pons, Josep Bros i Maria Gallego de *Les set paraules de Crist* de Dubois, dirigits per Salvador Brotons, una vegada més convertint-se en tot un clàssic del repertori de la Capella. L'èxit del concert fou tan gran que se'n va fer eco la premsa³⁷ i ràdio tant menorquines com mallorquines, qualificant-lo de gran qualitat.

Barceló diu que gràcies a la bona feina de la Capella, encara que no rebessin subvencions directament, eren contractats per diversos concerts amb totes

---

³⁵ Comunicació personal, G. Barceló, el 12 de maig de 2002

³⁶ Fuster, X. *La Capella Davídica cantarà els concerts sacres a cinc pobles*. Diari Menorca, La Fundació La Caixa col·labora en la proposta cultural amb dos milions. Maó: 21 de març de 1997

³⁷ Redacció. *Èxit colossal de la Capella a Palma*. Diari Menorca. Ciutadella: 20 de gener de 1998
Redacció. *L'actuació de la Capella vista per la premsa*. Diari Menorca. Ciutadella: 22 de gener de 1998

les despeses pagades com per exemple recorda la inauguració del Festival Internacional de Música Sacra a Madrid als voltants de l'any 2000³⁸.

En quant al repertori, quan arribà Barceló a la direcció es trobà que la Capella encara cantava obres com el *Sub Tuum Praesidium* de Gabriel Salord i algunes peces de Guillem Coll que eren repertori recurrent de les misses. Trobava que eren peces que ja havien estat massa temps cantades, pel que optà per un repertori totalment nou, donant un gir d'aire renovat a la coral amb obres contemporànies com la *Missa per la Pau* de Karl Jenkins, la qual cantaren al Palau de la Música. Després d'aquesta actuació, el director ja sentia que havia de donar el relleu a una altra persona, amb el que la junta directiva anava pensant en possibles noms. El que estava clar era que la nova direcció recauria en mans d'una dona, pel tornà a sortir el nom de Corretja Genestar però també es pensà en Isabel Juaneda. Finalment, aquesta segona l'any 2014 fou la nova directora i primera dona de la Capella Davídica. Serà el 2019 quan la batuta de la Capella torna a canviar i passa a mans de Kàtia Moll. Segons ens relata, va conèixer el Senyor Guillem envers l'any 1992. Ella volia aprendre música per la qual cosa li va fer una prova. Concretament li demanà que cantés la cançó Pastoret d'on véns, popular menorquina i just després li digué: “Afines, açò vol dir que tens oïda. Vols venir a cantar en es cor juvenil?” i fou quan començà classes de solfeig i a cantar en un cor. Als 12 o 13 anys entrà com a cantaire de la Capella Davídica fet que li va representar tot un repte i una experiència engrescadora, il·lusionant i motivadora³⁹.

Fent referència a les paraules de Kàtia Moll volem ressaltar el que Rutter pensa sobre la relació entre la música i les persones. John Rutter (Londres 1945), un dels compositors de música coral més rellevants dels nostres temps, en una entrevista publicada l'any 2016 ens fa saber la importància de la música i el cant coral que tenen per a la humanitat:

La música no és un luxe de la vida. És alguna cosa que es dirigeix al mateix cor de la nostra humanitat, al nostre sentit de la comunitat i a les nostres ànimes. Tu expresses, quan cantes, la teva ànima en cant, i quan t'uneixes al grup amb altres cantaires, conformen més que la suma de les parts. Totes aquestes persones estan obrint els seus cors i les seves ànimes

---

³⁸ Comunicació personal, G. Barceló, el 12 de maig de 2002

³⁹ Comunicació personal, K. Moll, 18 de maig de 2022

en perfecta harmonia la qual cosa és una vertader emblema el qual necessitem en aquest món. Quan gran part del món està en conflicte amb ell mateix sols per a expressar, en termes simbòlics, com és quan els sers humans estan en harmonia. Aquesta és una lliçó per al nostre temps i per a tots els temps. Crec en això profundament. I l'excel·lència de la música és, per suposat, essencial, però inclòs si un cor no és el millor del món, el fet de reunir-se té un valor social, té una valor comunitari. I sempre dic que una església o un col·legi sense un cor és com un cos sense ànima. Hem de tenir una ànima en les nostres vides. Tots els que han cantat en cor em diuen que es senten millor per fer-ho. Que sense importar les preocupacions del dia, si es reuneixen, potser després d'un llarg dia d'escola o de treball, d'alguna manera deixes els teus problemes a la porta. I quan estàs allí assegut, fent música durant un parell d'hores, quan acaba el dia, és l'única cosa que importa en aquell moment i et vas reconfortant. Et vas renovant. I aquest és un valor que va més enllà de la música en sí mateixa. Per suposat, com a músic ho atribueixo essencialment a la música però tots aquests valors annexes simplement s'aixequen com un far. [...] És com un gran roure que emergeix des del centre de l'espècie humana i desplega les seves rames per tot arreu. Això és el que la música fa per nosaltres i la música coral s'ha de considerar com un dels exemples suprems de tot això⁴⁰.

I és que aquest era el punt de partida i la clau per a l'èxit de la coral. Segons un retall del *Diario de Ibiza* del 27 d'abril de 1982 en un viatge de la Capella Davídica juntament amb la Orquestra de l'Ateneu de Maó, Guillem Coll relatava que “per entrar a formar part de la Capella exigim afició sincera i amor complet a la coral”⁴¹.

L'any 1964, quan la Capella encara estava baix la batuta del Senyor Salord, entra a formar-hi part un jove Joan Pons Álvarez (Ciutadella de Menorca, 8 d'agost de 1946), que des d'un principi ja destacà com a baix solista⁴². En una entrevista concedida a la revista Cap de Ponent,⁴³ el mestre fa memòria dels seus inicis:

A la Capella ja hi cantava mon pare, que quasi en va ser un dels fundadors, i jo era al·lot i anava a escoltar-los a Sant Josep, quan assajaven allà. Després un dia mon pare em va animar, però a mi em semblava que no havia de cantar mai amb la Capella.

---

⁴⁰ *La importancia del coro*. John Rutter [audiovisual], JW Pepper, 2016. 3:27 min. V.O. anglesa. Subtítols en castellà. Traducció de Montenegro, M. A. [en línia] [Consulta: 24 d'abril de 2022]

⁴¹ Redacció. *Concert de La Capella Davídica*. Diario de Ibiza. Eivissa: 27 d'abril de 1982

⁴² Comunicació personal, J. Pons, 16 de maig de 2022

⁴³ F. C. *Joan Pons Álvarez*. Cap de Ponent. Ciutadella: abril de 1998

Un Divendres Sant, precisament, ell va tenir el grip i no va poder sortir a cantar. Em va dir a mi que hi anés al seu lloc, em va dir: “Vés, surt amb la Capella, vés a la processó i canta”. Però jo, naturalment, no ho vaig fer. Després de fer la mili, jo i uns quants més vam anar a cantar a ca'l Senyor Biel,⁴⁴ i cada migdia en acabar la feina, hi anàvem per estudiar una mica de solfeig. Vam començar a cantar en algunes festes sacres, i una cosa va dur l'altra.

Recorda que una volta ja dirigí el cor el Senyor Guillem també anava sovint a casa seva, al carrer Príncep, per a assajar les parts solistes i ell l'acompanyava amb el seu piano situat davall l'escala.

Pons ens conta que la seva dedicació al cant professionalment va ser de casualitat⁴⁵. El 1970, la Capella actuà a Barcelona i allà es van fixar amb la seva veu fins el punt que li proposaren entrar al cor del Gran Teatre del Liceu i ell acceptà. Reconeix emocionat que li deu molt al Senyor Guillem ja que, si no hagués estat per aquell viatge que ell organitzà, la seva carrera hagués estat molt diferent. Segons l'*Enciclopèdia Catalana*,⁴⁶ debutà com a solista amb l'òpera *Aïda* de Verdi i fou l'inici de la seva exitosa carrera musical.

Durant la seva primera etapa a Barcelona, sempre va cantar en la corda dels baixos fins que, una dia, Montserrat Caballé descobrí el seu vertader potencial i li digué: ”molts barítons voldrien poder accedir als teus aguts. Tu ets baríton”⁴⁷. Se li va capgirar el món, però decidí tirar endavant en aquesta nova tesitura, el que va desembocar en una gira per Amèrica del Sud on, una vegada més, triomfà.⁴⁸ Segons el currículum,⁴⁹ el seu salt internacional tingué lloc l'any 1980 al Teatro alla Scala, Milà, amb l'òpera *Falstaff* de Verdi. Més tard, tornarà en diverses ocasions al mateix teatre on interpretarà obres com *I Pagliacci*, *Tosca*, *La Traviata* o *Lucia di Lammermor*, entre altres obres. Altres teatres arreu del món on ha cantat són el Metropolitan Opera House a Nova York, el Teatre de l'Òpera de Viena, el Teatre Colón a Mèxic, el Covent Garden de Londres, l'Opéra Bastille de París, el Gran Teatre del Liceu o el Teatro Real de Madrid. Al llarg de la seva carrera, ha cantat al costat de Montserrat Caballé, Luciano Pavarotti, Josep

---

⁴⁴ Referint-se a Gabriel Salord, primer director de la Capella Davidica.

⁴⁵ Comunicació personal, J. Pons, 16 de maig de 2022

⁴⁶ Enciclopèdia Catalana. Joan Pons i Álvarez [en línia]. Barcelona [Consulta: 11 de maig de 2022].

⁴⁷ Comunicació personal, J. Pons, 16 de maig de 2022

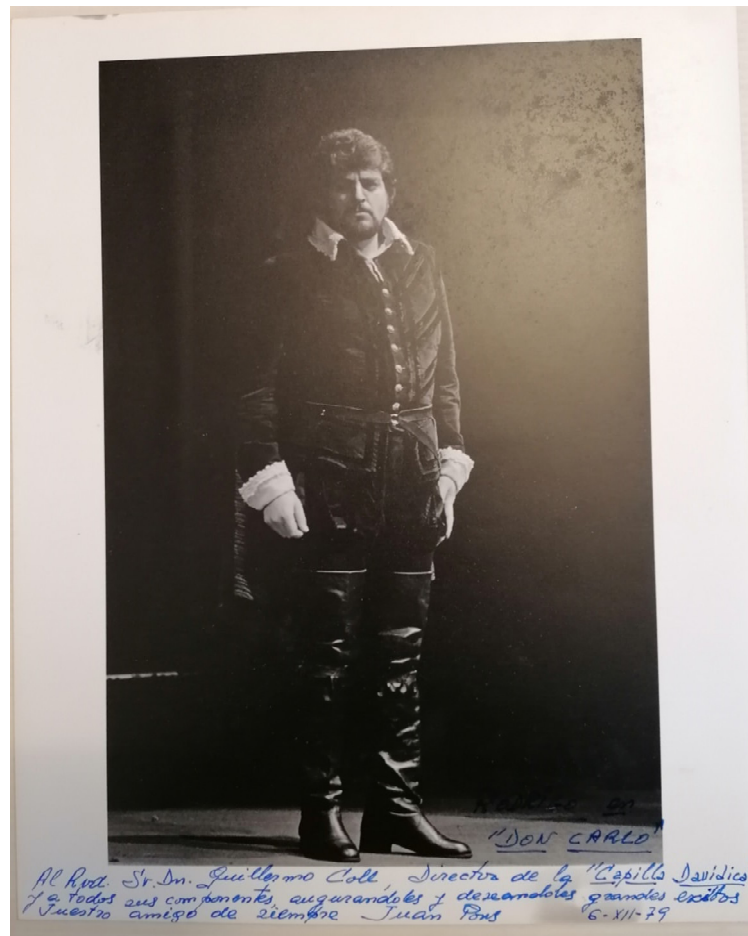
⁴⁸ Benejam, M., *Medalla d'or per a una veu*, Diari Menorca [Publicat el 9 d'agost de 1998]

⁴⁹ Currículum trobat al web de la UIB

Carreras i baix la direcció de Lorin Maazel, Ricardo Muti o Salvador Brotons entre d'altres.

Com a reconeixement a la seva exitosa carrera musical, Pons ha rebut varis premis i distincions com el premi Ramon Llull de les Illes Balears (1997), la Medalla d'Or del Consell Insular de Menorca (1998), el doctorat honoris causa per la Universitat de les Illes Balears (2000), el títol de fill il·lustre de Ciutadella (2006) i la Medalla d'Or del Liceu (2009).

Figura 7. Agraïment Joan Pons

Font: Arxiu personal Guillem Coll

Aquesta imatge ens mostra un Joan Pons molt agraït després de set anys d'aquell concert a Barcelona. Al llarg de tots aquests anys, mai se n'ha oblidat de la Capella Davidica i aquesta sempre l'ha acompanyat inclòs en les ocasions més senyalades, com en el lliurament de la Medalla d'Or de la ciutat de Ciutadella el juny de 1981, la Medalla d'Or del Consell Insular de Menorca el 1998 o la

Medalla d'Or del Liceu el 2009. Això ens mostra que el mestre Pons mai ha oblidat els seus orígens, qui sempre ha estat recolzat pel seu entorn i considerava al Senyor Guillem gairebé com “un membre més de la meva família”.⁵⁰ Tant el baríton com la seva dona sempre han estat molt lligats a la Capella Davídica, fins al punt que el matí del dia del seu casament (que, per cert, va oficiar el Senyor Guillem), van anar a cantar a un concert de la Capella.

Salvador Brotons creu que “segurament, si no hagués existit el Senyor Guillem Coll, una persona com Joan Pons no hagués sortit a escena mundial”⁵¹.

4.2. L'escola de música

De la seva activitat coral i com a complement a la mateixa, podem passar a centrar-nos en la seva contribució a la docència illenca.

A finals dels anys setanta, el director de la banda municipal de música de Ciutadella era Jeroni Carretero, qui seguia amb la tasca de Galmés, ensenyant música juntament amb el mestre Aguiló als components de la banda de música.

Es podria dir que fou la primera escola de música de Ciutadella, però el seu objectiu era poder entrar a la banda de música, no aprendre música professionalment. Ni tan sols se'n troba constància, d'aquesta escola, en aquells moments.

Guillem Coll arribà a Ciutadella i, després de crear la Coral Junior, s'adonà que si els i les seves alumnes tinguessin una base musical l'aprenentatge, els resultats serien molt millors, pel que va començar donant-los nocions de solfeig i cant.

Aquestes classes tingueren tant d'èxit que arribà un punt en que el Senyor Guillem no podia abastar-les totes, pel que començaren a col·laborar-hi altres professors i, amb això, s'amplià l'oferta d'assignatures. A part de cant i llenguatge musical, també es portaven a terme classes de piano, guitarra, violí, flauta i violoncel. Oficialment, es pot dir que el curs 1973-74 neix l'Escola de Música de la Capella Davídica de Ciutadella, amb només quatre alumnes vers els més de 200 alumnes que arribà a tenir els anys 90.

---

⁵⁰ J.B. *Mor Guillem Coll, després d'una vida de dedicació a la música*. Diari Menorca. Ciutadella: 21 de febrer de 2004

⁵¹ Comunicació personal, S. Brotons, 26 d'abril 2022

Cal destacar que el Senyor Guillem tingué visió de futur, ja que fundà l'escola de música amb l'objectiu de poder garantir un futur musical professional a Ciutadella, ficant l'ull als alumnes que despuntaven i incentivant-los a seguir amb els estudis musicals. Corretja Genestar ho afirma dient que el *concu*⁵² “va saber trobar l'essència de cada persona, sabia podia o no tirar endavant musicalment i sobretot sabia veure la part humana de cada persona”⁵³. Ella sentia que el Senyor Guillem li donava un tracte especial.

Coll sabia que Genestar tenia talent per a la direcció coral i recorda que, quan tenia 17 anys, el Senyor Guillem, en una missa, la posà al davant de la Capella Davídica i li feu dirigir el *Panis Angelicus* de César Franck. Als 18 anys, li encomanà la tasca de dirigir la Coral Juvenil de l'Escola de la Capella Davídica. Més tard, ambdós crearan la Coral Infantil. Una volta l'escola ja sigui municipal, les Corals Juvenil i Infantil es fusionaran formant així la Coral Xiruca dirigida també per Corretja Genestar.

Marlen Coll, pianista i directora del Conservatori de Menorca durant 14 anys, explica que juntament amb Jaume Calafat i Enric Guasteví el 1976 havien fundat l'Acadèmia de Música Santa Cecília, on els alumnes tenien l'oportunitat de presentar-se als exàmens oficials del Conservatori Professional de València⁵⁴. Mestre Calafat havia viscut molts anys a València i, per mitjà de les diverses gestions, va fer possible que importants professors valencians com el conegut pianista Perfecto García Chornet (1941 – 2001) vinguessin a Menorca a examinar els i les alumnes. Ella recorda que els professors venien un dia abans de l'examen per poder veure el concert que oferien els candidats i, així, els examinadors ja tenien una idea del nivell dels i les alumnes.

Marlen considera aquest concert un esdeveniment important ja que, al ser un conservatori lliure, tots els alumnes provenien de diferents punts de l'illa i aquest era el moment en què tots s'unien.

Ja als anys 80, durant la gestió de Bernat Julià com a director del Conservatori Professional de Mallorca i les del Senyor Andreu Murillo (Conseller de Cultura del CIME des de 1979 fins a 1983), es posarà en marxa el Conservatori de Menorca com una delegació filial del de Mallorca, on es desplaçaran tant

---

⁵² Terme que s'utilitza a Menorca per denominar l'oncle. El Senyor Guillem era *concu* del pare de Corretja Genestar però el considerava el seu propi.

⁵³ Comunicació personal, C. Genestar, 17 de maig de 2022

⁵⁴ Comunicació personal, M. Coll, 7 de maig de 2002

alumnes com professors. Això es deu a que no es podran cursar totes les assignatures a Maó, sinó que alguns alumnes s'hauran de desplaçar setmanal o quinzenalment a Palma per a rebre algunes classes. En un principi, conta la pianista, els professors de Menorca no podien examinar perquè no tots tenien una titulació oficial. Una vegada el conservatori constituït, el Senyor Guillem preparava als seus alumnes per examinar-se del Grau Elemental a través del conservatori lliure i, una volta acabaven aquest grau, els preparava per a entrar al Grau Mitjà⁵⁵.

El 1976, Guillem Coll també formarà part d'aquest projecte i presentarà a les tres primeres alumnes ciutadellenques als exàmens oficials del Conservatori Professional: Marisol Plovíns, Carmen Pons i Mónica Bolufer. Al no haver-hi autobusos de línia els dissabtes, al principi anaven de Ciutadella a Maó en taxi, però moltes vegades s'oferia el mateix Senyor Guillem per anar-hi amb el seu cotxe. Després de cada examen, demanava les preguntes que havien sortit a les seves alumnes per així tenir-les en compte pel pròxim curs. El 1976, a l'escola sols s'oferia l'assignatura de Primer de Conservatori lliure. A mesura que aquestes alumnes vagin avançant, s'aniran ampliant els nivells fins arribar al quart curs. Com que l'Escola de Música de la Capella Davidica no era municipal, hi havia formada una associació de pares que tenia la funció de representar a l'Escola de Música al Conservatori de Maó. Cada mes es reunien per posar els estatuts al dia i vetllaven pel seu bon funcionament. El primer president fou Cristóbal Moll (espòs de la neboda de Coll). Fins un any després d'haver-se associat l'Escola de Música de la Capella Davidica al Conservatori, les classes eren gratuïtes. En tenim prova al llistat d'alumnes dels cursos 1974 al 1976⁵⁶ on apareixen les següents notes evidenciant la capacitat altruista en la persona de Coll:

NOTAS IMPORTANTES:

- Primera: Las clases se imparten gratuitamente, dos días a la semana para cada grupo: solfeo, cantos folklóricos, populares y litúrgicos.
- Segunda: Se practican ejercicios de vocalización semanalmente.

---

⁵⁵ Comunicació personal, M. Coll, 7 de maig de 2002

⁵⁶ Moll, Monserrat, Plovíns, Pons. Llibre de la Trobada d'alumnes de l'Escola de la Capella Davidica. Ciutadella: 2000

- Tercera: Un grupo que oscila entre 30 y 40, toman parte activa en los cánticos litúrgicos de la Misa vespertina de los sábados en la Catedral Basílica de Ciudadela, con cantos a veces hasta a tres voces iguales.
- Cuarta: El grado 5 viene a ser como preparatorio para el paso a la Capilla Davídica, de voces mixtas. En el presente curso, algunas del grado 4 han pasado a la misma citada agrupación.
- Quinta: Varias alumnas y alumnos aprenden también instrumentos: flauta dulce o melódica...
- Sexta: A principios del presente mes, cuatro alumnas se han examinado de solfeo en el Conservatorio Superior de Música de Valencia, habiendo conseguido todas la calificación de sobresaliente. No dudamos que gracias a estos grados de iniciación al solfeo y canto de nuestra Escuela⁵⁷.

Coll era una persona organitzada, pel que hem pogut trobar totes les dades dels alumnes matriculats a les seves classes des de 1986 a 1992. Havia de controlar les altes, les baixes, l'assistència dels alumnes a classe, quina quota mensual havien de pagar i quins se'ls havia de preparar per presentar-los als exàmens del conservatori. Això ha estat de gran ajuda en la reconstrucció de la informació ja que ha facilitat molt l'obtenció d'aquests continguts.

A través de les còpies d'algunes instàncies, s'ha pogut comprovar que Coll tenia contacte constant amb les administracions, com per exemple l'àrea de cultura de l'Ajuntament de Ciutadella o la Conselleria d'Educació, per assabentar-se de les ajudes que podria optar ja que, com diuen els seus informes, les quotes dels alumnes eren molt baixes i els ingressos servien per a que els professors i professores poguessin tenir un sou i poder comprar material necessari.

No es té constància de si abans de 1986 demanà alguna subvenció, però sí s'han trobat les sol·licituds de subvencions des de l'any 1986 al 1992 pel que s'ha pogut extreure la següent informació. Les assignatures que s'impartien eren:

---

⁵⁷ Notes del Senyor Guillem que acompanyaven els llistats d'alumnes dels cursos 1974 al 1976 que ell guardava i ara està en mans de Corretja Moll.

Taula 2. Assignatures de l'Escola de Música de la Capella Davidica

Solfeig i teoria musical	Iniciació a la música
	Preliminar
	1r, 2n, 3r i 4t curs de Conservatori Lliure
Instruments	Piano
	Guitarra Clàssica
	Flauta Travessera
	Violí

Font: sol·licitud de subvencions des de 1986 fins a 1992⁵⁸

Durant els primers anys, sols s'ensenyava solfeig i cant a càrrec del Senyor Guillem. El curs 1985-1986 s'introduïren els instruments de piano i guitarra clàssica i, més tard, flauta travessera i violí. La seva nebodera Corretja Moll relata que al no haver-hi professor de violí el Senyor Guillem l'aconsellà a anar a classes de violí amb el mestre Jeroni Carretero, director de la banda l'escola de música el qual preparava als seus alumnes per formar part de la banda⁵⁹. Recorda també com les dues escoles van fer alguns concerts, pel que ambdós centres es complementaven i col·laboraven assíduament.

Marisol Plovíns explica que ella començà solfeig amb el Senyor Guillem i les classes de piano les impartia amb una religiosa de Nostra Senyora de la Consolació⁶⁰. Més tard, entrarà al Conservatori i rebrà classes de Marlen Coll. A l'Escola de Música s'acostumava cada curs fer dos festivals: el de Nadal i el de fi de curs.

En un llibre que li regalaren les seves alumnes a la Trobada d'alumnes de l'Escola de la Capella Davidica en el seu homenatge l'1 d'octubre de 2000, apareix la relació d'alumnes de l'Escola de Música de la Capella Davidica des del curs 1974-1975 fins el curs 1992-1993. Aquesta informació ens permet fer una comparació de dades amb les que hem pogut extreure de les sol·licituds de subvencions i amb el que s'ha pogut elaborar la següent taula:

⁵⁸ Documentació que Coll guardava i ara està en mans de Corretja Moll

⁵⁹ Comunicació personal, C. Moll, 14 de maig de 2022

⁶⁰ Comunicació personal, M. Plovíns, 14 de novembre de 2021

Taula 3. Relació de matrícules des de 1974 a 1993

Curs	Núm. de matrícules	Assignatures, professors i altres observacions
1974 - 1975	63	Solfeig, Flauta dolça i Melòdica: Guillem Coll
1976- 1977	84	Solfeig, Flauta dolça i Melòdica: Guillem Coll Exàmens al Conservatori Lliure
1977 – 1978	50	
1978 – 1979	40	
1979 - 1980	69	
1980 – 1981	46	Solfeig, Flauta dolça i Melòdica: Guillem Coll Exàmens al Conservatori Lliure Les tres primeres alumnes acaben el quart curs de solfeig i comencen a cursar instruments. Marisol Plovins i Mónica Bolufer piano i Carmen Pons violí
1981 – 1982	44	Solfeig, Flauta dolça i Melòdica: Guillem Coll Exàmens al Conservatori Lliure
1982 – 1983	26	Solfeig, Flauta dolça i Melòdica: Guillem Coll Exàmens al Conservatori Lliure Sols apareixen els alumnes de Conservatori Lliure
1983 - 1984	48	Solfeig i Flauta dolça: Guillem Coll Piano: Asunción Moles Guitarra: Tomás Mesquida Exàmens al Conservatori Lliure
1984 – 1985	66	
1985 – 1986	75	
1986 - 1987	101	
1987 - 1988	174	Solfeig: Andrea Mesquida, Asunción Moles, Maria Soledad, Guillem Coll Piano: Asunción Moles i Maria Soledad Plovins Guitarra: Tomás Mesquida i M ^a Corretja Genestar Flauta: Magdalena Marquès Violí: Carmen Pons Exàmens al Conservatori Lliure
1988 – 1989	202	
1989 - 1990	170	Solfeig: Asunción Moles, Maria Soledad, Guillem

		<p>Coll</p> <p>Piano: Asunción Moles i María Soledad Plovíns</p> <p>Guitarra: Tomás Mesquida i Mª Corretja Genestar</p> <p>Flauta: Magdalena Marquès</p> <p>Violí: Carmen Pons</p> <p>Exàmens al Conservatori Lliure</p>
1990 – 1991	197	<p>Solfeig: Asunción Moles, Maria Soledad, Guillem Coll</p> <p>Piano: Asunción Moles, María Soledad Plovíns, Maria Teresa Mussio</p> <p>Guitarra: Tomás Mesquida i Mª Corretja Genestar</p> <p>Flauta: Magdalena Marquès, Francisca Fullana</p> <p>Violí: Carmen Pons</p> <p>Exàmens al Conservatori Lliure</p>
1991 – 1992	196	<p>Solfeig: Asunción Moles, Maria Soledad, Guillem Coll</p>
1992 – 1993	153	<p>Piano: Asunción Moles, María Soledad Plovíns, Esperanza Torres</p> <p>Guitarra: Tomás Mesquida i Mª Corretja Genestar</p> <p>Flauta: Magdalena Marquès, Francisca Fullana</p> <p>Violí: Carmen Pons</p> <p>Cant: Guillem Coll</p> <p>Exàmens al Conservatori Lliure</p>

Font: Llibre de la Trobada d'alumnes de l'Escola de la Capella Davídica (arxiu personal) i sol·licitud de subvencions des de 1986 fins a 1992

La seva dedicació creixent a la docència de la música restava hores a l'església, pel que podem pensar que, potser, tenia permís del bisbat pel fet de comptar així amb un cor d'infants durant les misses dels dissabtes i la Capella Davídica a les de Nadal, Sant Antoni i Pasqua, el compensava totes les hores que podia dedicar a la música i no a l'Església.

En una conservació improvisada amb mossèn Josep Menguan, rector actual de la Catedral de Menorca, assenyala que el Senyor Guillem arribà a la Catedral de Menorca en qualitat no només de beneficiari (més tard fou nomenat vicari) sinó que també fou sotsxantre⁶¹. Ens explica que un xantre, antigament, tenia la funció de dirigir el cor de les esglésies i, per davall d'aquest, existia el càrrec de sotsxantre, dels quals n'hi havia dos: un tenor i un baix que s'encarregaven de cantar durant les misses i també de formar musicalment a fillets i capellans.

El Senyor Guillem era el tenor dels sotsxantres, el que ens explica que dedicés tant de temps a la música. Suposem, per altra banda, que el xantre seria el Senyor Gabriel Salord. Marisol Plovíns recorda que, als 12 anys, cada dissabte anava a cantar a les misses de la Catedral juntament amb les seves amigues Mari Pons i Carmen Pons, acompanyades pel Senyor Guillem a l'orgue i complint les funcions com a sotsxantre⁶².

Figura 6. Maria Pons i Marisol Plovíns acompanyades pel Senyor Guillem en la missa dels dissabtes a la Catedral de Menorca, 1978

Font: Arxiu personal de Guillem Coll

---

⁶¹ Comunicació personal, J. Menguan, 13 de maig de 2022

⁶² Comunicació personal, M. Plovíns, 14 de novembre de 2021

Arribà un moment en que era del tot impossible que Coll pogués dur la gestió sol de gairebé dos-cents alumnes, pel que el 5 de setembre 1988, Lluís Mestres Gorrias, president de l'Associació Capella Davídica de la Catedral de Menorca, escrigué una instància a la Conselleria de Cultura, Educació i Esports la integració de l'Escola de Música a la Xarxa d'Escoles Elementals de les Illes Balears de Música, amb la que s'iniciaren els tràmits amb l'objectiu que la gestió de l'escola fossi municipal. L'Ajuntament de Ciutadella de Menorca i la Conselleria d'Educació i Cultura firmen un conveni per a complir la sol·licitud en el qual l'Ajuntament de Ciutadella es compromet a:

- 1.- Facilitar un local per al funcionament de l'Escola de Música situat al carrer Bisbe Vila nº 9 de Ciutadella.
- 2.- L'escola de Música de Ciutadella funcionarà sota les directrius tècniques del Conservatori professional de Música (cosa que ja duia fent des de feia temps).
- 3.- L'Ajuntament de Ciutadella aportarà anualment la quantitat de 720.922 pessetes [uns 4.330,00 €] per al manteniment de l'escola la qual anirà augmentant així com ho facin els pressuposts de l'Ajuntament.
- 4.- L'Ajuntament es responsabilitzarà de totes les despeses del personal, material i manteniment de l'Escola.
- 5.- Per pal·liar les despeses esmentades al punt 4, la Conselleria d'Educació i Cultura aportarà anualment la quantitat de 200.000 pessetes [1.200,00 € aprox.]⁶³.

No és fins el curs 1992-1993 que l'Escola de Música és oficialment municipal i entra Gabriel Barceló Martí com a primer director de l'Escola Municipal de Música de Ciutadella.

Així i tot, si només es prestés atenció a la documentació de les instàncies demanant la municipalitat de l'escola, no estaria recollida tota la informació necessària per a saber com foren els inicis de l'escola municipal. Barceló afirma haver-se trobat en una situació complicada quan fou nomenat director del centre, ja que l'escola de la Banda Municipal i l'escola de la Capella Davídica no arribaven a posar-se d'acord en quan a la gestió del personal⁶⁴. Lamentablement, aquest *estira-i-amolla* en el sector musical de Ciutadella sempre sembla haver estat present. Tant Biel Barceló com l'Ajuntament de Ciutadella van haver de mediar, arribant a un acord.

---

⁶³ Documentació que Coll guardava sobre el conveni entre l'Ajuntament de Ciutadella de Menorca i la Conselleria d'Educació.

⁶⁴ Comunicació personal, G. Barceló, el 12 de maig de 2002

L'escola de música no ha tingut mai una seu pròpia. Les aules sempre han estat disperses i, actualment, encara hi estan. La majoria de classes es feien a la Casa de Cultura (on també s'hi feien les classes de pintura, dansa i on hi havia, i encara hi ha, la biblioteca). També hi havia aules al Socors.

Barceló admet haver tingut una relació més bé distant amb Coll i entén que no hi havia apropament possible al haver estat tants d'anys al front de la Capella.

Amb aquests dos punts, veim com el paper de Coll dins la vida cultural illenca, des de les corals fins al desenvolupament de les escoles, fou clau per engrescar als joves a aprendre música establint els uns fonaments tan fermes que actualment tan la Capella Davídica com l'Escola Municipal de Música funcionen favorablement.

4. El seu mètode d'ensenyament

L'ús d'un sol mètode d'ensenyament musical sempre ha estat insuficient, ja que no abasta totes les branques que el llenguatge musical requereix per un aprenentatge complet. D'això n'era molt conscient el Senyor Guillem, pel que cada fi de curs en feia una valoració per saber el que havia de millorar a la propera edició. D'entre els seus documents s'han trobat els següents mètodes: *Teoría de la música Nivel I* d'Ortiga i Barceló⁶⁵, *Llibre d'Exercicis de Teoria de la música del segon curs* de Lluïsa Pérez, del qual no es tenen referències, *El meu primer llibre de Música* d'Ireneu Segarra, de les Publicacions de l'Abadia de Montserrat.

Del llibre d'Ortiga i Barceló extreia la teoria del primer curs. Aquí en podem veure la primera pàgina del resum del llibre que ell mateix havia elaborat:

Figura 8. Resum del llibre de teoria d'Ortiga i Barceló

The image shows a page from a music theory book titled "TEORIA MUSICAL Primer curso." The page is divided into four lessons, each with musical notation and text explaining concepts.
LECCION I: Pentagrama (diagram of a five-line staff), Clave de sol (treble clef), Clave de fa (alto clef), Claves de DO (soprano, alto, tenor, and bass clefs).
LECCION II: COMPAS DE DOS TIEMPOS (2/4 time signature), Unidad de tiempo (quarter note), Unidad de compás (half note), Silencio de negra (quarter rest), Silencio de blanca (half rest).
LECCION III: COMPAS DE TRES TIEMPOS (3/4 time signature), Unidad de tiempo (quarter note), Unidad de compás (half note), Ligadura (beamed notes), Figura y efecto del puntillo (trill), Corchea (eighth note), Silencio de corches (eighth rest), Relaciones entre distintos valores (relationships between note values).
LECCION IV: COMPAS DE CUATRO TIEMPOS (4/4 time signature), Unidad de compás (whole note), Unidad de tiempo (quarter note), Silencio de redonda (whole rest), Semicorchea (eighth note), Silencio de semicorchea (eighth rest), Línea divisoria (bar line), barra doble y barra final (double bar line), Calderón (fermata).

Font: Arxiu personal de Corretja Moll

⁶⁵ 1984. Ediciones HAL LEONARD, S.A. Barcelona. Dep. Legal B-16105-84

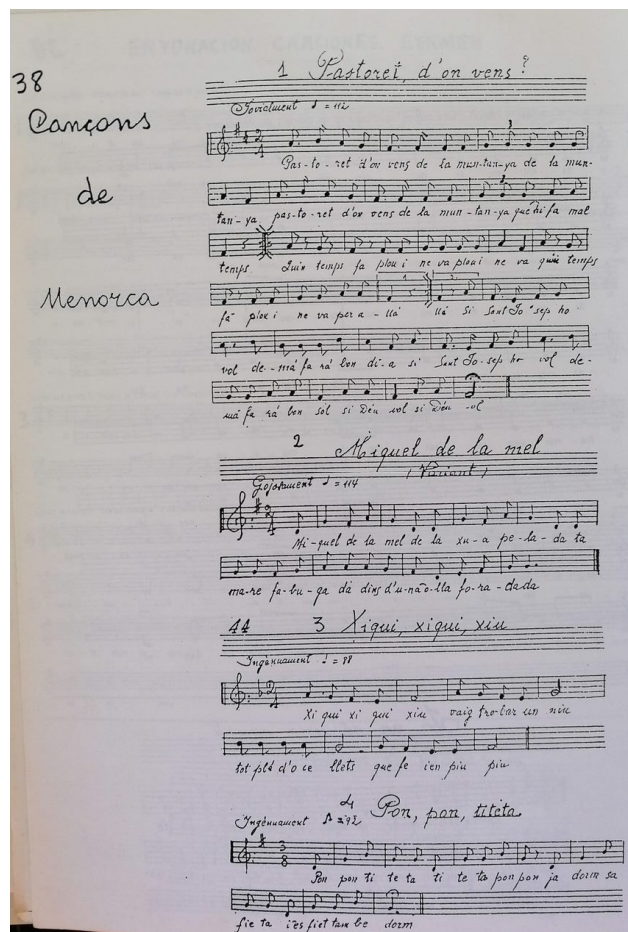
El curs 1992 – 1993 s’adonà que era necessari ajuntar els diferents mètodes que feia servir, creant així un dossier específic per a cada curs adaptat al seu mètode d’aprenentatge agafant el que li interessava de cada llibre. Així idò, els dossiers es dividien en diferents seccions:

- La primera pàgina constava de tots els ítems de ritme, d’entonació, de teoria i de dictats que s’havien d’adquirir per a passar el curs.
- Tot seguit s’inclouïen lliçons rítmiques, lliçons melòdiques, teoria, exercicis d’entonació i cançons.

Dins aquesta darrera secció de cançons hi havia una part de cançons de Menorca transcrites pel mateix Coll.

Aquests dossiers estaven elaborats a partir del llibre *El meu primer llibre de Música* (no s’ha pogut esbrinar l’any d’edició) d’Ireneu Sagarra, i lliçons i cançons escrites pel Senyor Guillem, com les següents:

Figura 9. Cançons menorquines al dossier del Primer Curs de solfeig.

Font: Arxiu personal de Corretja Moll

Altres recursos que utilitzava com a material complementari eren exercicis rítmics i d'entonació creats per a ell mateix. Vet aquí dos exemples:

Figura 10. Exercicis d'entonació

The image shows a handwritten musical score on a single page, titled "SOLFEO ENTONADO" at the top center. The page is numbered "14" in a small box in the top right corner. The score consists of 11 numbered exercises, each on a separate staff. Exercise 1 is labeled "ESCALA" and "ARPEGGIO". The exercises are written in treble clef with a common time signature (C). The notation includes various rhythmic patterns, including eighth and sixteenth notes, and rests. Some exercises have plus signs (+) under the notes, possibly indicating fingerings or accents. The handwriting is clear and legible.

Font: Corretja Moll

Figura 11. Exercicis rítmics

SOLFEO RITMICO. PRIMER CURSO.
FORMULAS: FIGURAS MUSICALES: o d j l r

Font: Corretja Moll

Opcionalment, una hora abans de la classe de solfeig, s'hi podia anar a practicar el cant coral, ja que pel Senyor Guillem el cant era un dels pilars més importants per a l'aprenentatge musical. Segurament ell era conscient dels beneficis que aporta el cant, independentment de l'instrument que s'estudiï, com feren altres pedagogs de mitjans i final de segle XX.

En un article del pianista mexicà Victor Manuel Villegas⁶⁶ exposa alguns beneficis de la pràctica coral com:

⁶⁶ Villegas, V. San Agustín y la música [en línia]. 28 d'agost de 2017 [Consulta: 31 de desembre de 2018]
<https://vicmanmusic.wordpress.com/2017/08/28/san-agustin-y-la-musica/>

- Aporta seguretat personal, autoconfiança, socialització, autoestima, motivacions, tolerància, ordre en la conducta, reactivitat, perseverança, empatia i cooperació.
- Consolida habilitats de lideratge que incentiven el treball en equip.
- Fomenta la col·laboració per a adquirir el desenvolupament de la pràctica en equip
- S'adquireix una dimensió social i artística diferent i més àmplia.
- Desenvolupa l'oïda interna per així tenir un major control de l'afinació.
- Incentiva al desenvolupament lúdic i cognitiu gràcies a l'entrenament de la memòria.

La forma d'ensenyament del Senyor Guillem ens recorda al mètode de Willems, qui proposà utilitzar la música com a mitjà per a la millora de l'ésser humà i no només com a ensenyament musical apropant la música a qualsevol persona per a donar-li la oportunitat d'experimentar els beneficis psicològics i emocionals que aquesta aporta⁶⁷. Dona per fet que la música és d'accés universal i que ajuda a les persones en el seu desenvolupament cognitiu, emocional i creatiu prioritant així les persones abans que la música deixant apart el perfeccionisme del que sempre s'insisteix en l'ensenyament musical. D'aquesta manera, el Senyor Guillem ensenyava a expressar la música d'una forma diferent independentment de l'instrument que es s'estudiés.

---

⁶⁷ Willems, E. *Las bases psicológicas de la educación musical*. Editorial Paidós Ibérica. 1936.

5. Recull de composicions i arranjaments

A continuació, es fa una relació de les obres que s'han trobat en aquesta recerca, ja siguin composades o arranjades pel Senyor Guillem amb el seu títol i l'any de composició, o arranjades i si es contempla també la data d'estrena. Amb aquestes dades, veiem reflectida una altra faceta de Coll: la compositiva.

Els arranjaments són:

Taula 4. Arranjaments

Títol	Autor	Instrumentació	Font
<i>Ave maria</i> (incomplet)	Arranjament	SA i orgue	Arxiu Capella Davidica
<i>Ave Maria</i>	Schubert	Soprano i teclat	Arxiu personal
<i>Cant a Menorca</i>	Popurri de cançons menorquines	SATB TBB Veus Blanques	Arxiu Capella Davidica, Sa Rosa des Vents i Coral Juvenil de la Capella Davidica (1985)
<i>Copeo de muntanya</i>	Pop. menorquina		Arxiu Capella Davidica
<i>Deixem lo dol</i>	Arranjament de God Bles America		Arxiu Capella Davidica
<i>Escolta-ho en el vent</i>	Blowing in the wind de B. Dylan		Arxiu Capella Davidica
<i>Fandango Menorquí</i>	Pop. menorquina		Arxiu Capella Davidica
<i>Filarmonia Coral per a cor i orquestra</i>	Arranjament	SATB i orquestra	Arxiu Capella Davidica
<i>La Balanguera</i>	A. Vives Roig	SSA	Arxiu Capella Davidica
<i>O sole mio</i>	Di Capua i Mazzucci	SATB	Arxiu Capella Davidica
<i>Son teus Ullets</i>	Pop. menorquina	SATB	Arxiu personal

Font: Arxiu Capella Davidica, Arxiu de Guillem Coll, Arxiu Joana Moll, Arxiu Sa Rosa des Vents, Arxiu Noemi Anglada

Pel que fa a les composicions trobades, podem reunir-ne les següents:

Taula 5. Composicions

Títol	Instrumentació	Font
<i>A Francisco de Borja Moll</i>	SATB	Arxiu Capella Davidica
<i>Buenas noches Señor</i>	Uníson	Arxiu personal
<i>Cantau cantors, Música de G. Coll i lletra Michel Casanovas</i> ⁶⁸	SATB	Arxiu Capella Davidica
<i>Canto Homenaje Salesianos</i>	SATB	Arxiu Capella Davidica
<i>Cristo por nosotros</i>	SATB	Arxiu Capella Davidica
<i>Del triste cautiverio</i>	TTB	Arxiu Capella Davidica
<i>La mar blava</i>	TBB	Arxiu Sa Rosa des Vents
<i>Padre nuestro</i>	SATB	Arxiu Capella Davidica
<i>Popurri de cançons menorquines sense titular</i>	TB	Arxiu Sa Rosa des Vents
<i>Sa mea barca</i>	TBB	Arxiu Sa Rosa des Vents
<i>Salutació Sabatina</i>	SA i Orgue	Arxiu Capella Davidica
<i>Señor no soy digno</i>	SSA	Arxiu Capella Davidica
<i>Vers abans de l'Évangeli de la passió</i>	Uníson	Arxiu Capella Davidica

Font: Arxiu Capella Davidica, Arxiu de Guillem Coll, Arxiu Joana Moll, Arxiu Sa Rosa des Vents, Arxiu Noemí Anglada

D'acord amb el llibre *Música i músics a Menorca*⁶⁹, Sa Rosa des Vents fou un grup ciutadellenc que es va creà l'any 1990 i es va dissoldre el 2008. Aquest grup estava format per a només veus masculines procedents de la Capella Davidica. Carmen Martínez, acordionista del grup⁷⁰ ens apunta que els components fundadors foren: José Quetglas (tenor), Siscu Pallicer (tenor i guitarra), Antoni Roman (baríton), Rafel Pons (Baríton), Damià Bosch (baix i guitarra), Miquel Mesquida (baix). Més tard, s'incorporaren Carmen Martínez a l'acordiò, Tomàs Mesquida al llaut, Joan i Marilena Valera a la guitarra i Ricardo Lluch com a baix.

⁶⁸ Prevere de la Santa Església de la Catedral qui en diverses ocasions escrivia textos per a la música del Senyor Guillem

⁶⁹ Julià, G. *Música i músics a Menorca: 412*. Consell Insular. Palma de Mallorca: Institut d'Estudis Balearics, 2009. ISBN: 978-84-937073-2-3

⁷⁰ Comunicació personal, C. Martínez, l'1 de maig de 2002

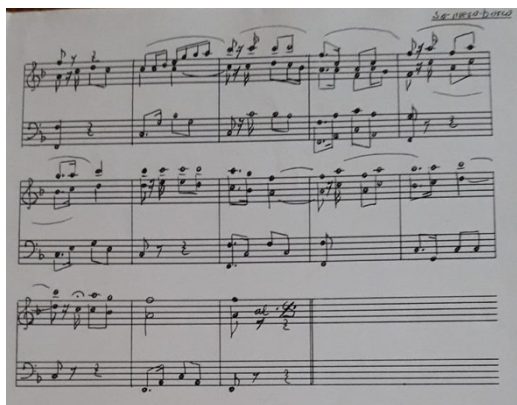
Hi han col·laborat varies vegades el guitarrista Pere Arguimbau i el pianista Suso González. Les havaneres formaven part del seu repertori principal, però també en diverses ocasions cantaren altres tipus de cançons, com algunes cançons menorquines o composicions del Senyor Guillem entre d'altres.

En la següent imatge es mostra una de les composicions del prevere escrita expressament per a *Sa Rosa des Vents: La Mar Blava*, una havanera composta l'any 1992, on el compositor fa la següent dedicatòria:

Als meus bons amics de Sa Rosa des Vents la qual cosa ens fa saber l'estima que tenia cap a aquesta agrupació musical. Mar Blava també és el títol del disc gravat al Taller de Somnis a Ferreries l'any 1997.

Figura 12. Partitura *La Mar Blava*

The image shows a handwritten musical score for the song "La Mar Blava". At the top, it is titled "LA MAR BLAVA HAVANERA" and includes a dedication: "Als meus bons amics de Sa Rosa des Vents". The composer's name, "Suso González", and the year "1992" are written in the top right corner. The score is written for voice and piano. It features a vocal line with lyrics in Catalan and a piano accompaniment. The lyrics are: "1. La mar és blava, mar... / 2. La mar és blava, mar... / 3. La mar és blava, mar...". The score is numbered 7 and 13.

Font: Arxiu personal de Carmen Martínez

Destaquem així una de les peces que Coll arranjà de la qual s'han trobat tres versions: una per a cor mixt i solistes, trobada a l'Arxiu Capella Davidica; una segona versió per a les veus masculines de Sa Rosa des Vents; i una tercera per a Coral Juvenil de la Capella Davidica. Una de les ocasions en la versió per a cor mixt i solistes fou cantada va ser a l'homenatge de la Capella Davidica, al Casino 17 de gener, en motiu del primer centenari de la seva fundació dia 1 de desembre de 1989.

Cant a Menorca també forma part del disc que Sa Rosa des Vents enregistrà, amb el mateix títol. Per altra banda, una servidora recorda haver cantat *Cant a Menorca per a veus blanques* l'any 1997 amb la Coral Xiruca, coral infantil de l'Escola Municipal de Música dirigida per Corretja Genestar.

Cant a Menorca és un *popurri* de nou cançons menorquines: *Música de Sa Fandanguera*, *Pastoret d'on véns*, la versió cantada del *Ball d'Escòcia* o *Ball des còssil*, *Lluna la Pruna*, *Un Senyor damunt un Ruc*, *Aturau es cotxe*, *Ai, s'animal era de pèl*, i música de la *Jota menorquina des Mercadal*. Podem inferir que les lletres de la primera i darrera cançons són textos del propi Coll.

Amb aquest recull de cançons, el compositor ens transmet una vegada més la importància que tenia per a ell mantenir sempre actiu la tradició menorquina. Totes les cançons formen part del llibre *El Folklore Musical de Menorca* de Deseado Mercadal⁷¹.

⁷¹ Mercadal, D. *El Folklore Musical de Menorca*. Palma de Mallorca: Editorial Miramar, 1979. Dipòsit Legal: P. M. 61-1980 I-S-B-N- 84-300-1859-X

Figura 13. Partitura Cant a Menorca sopranos i contraltos

Font: Arxiu Capella Davidica

Com es pot comprovar, el que el Senyor Guillem va escriure musicalment és de valorar tenint en compte que era autodidacta. Joan Pons⁷² diu que el fet de no tenir formació no el feia un gran músic però que tot el que va arribar fer ho va aconseguir perquè tenia molta empena i no tremolava davant cap situació arribant al punt de compondre, dirigir una coral o fins i tot dirigir una orquestra. En definitiva, per la poca base que tenia feia coses increïbles.

---

⁷² Comunicació personal, J. Pons, 16 de maig de 2022

6. El seu llegat de cara a la posteritat

El Senyor Guillem rebé dos homenatges en vida: un el juliol de 1995 i l'altre l'octubre de 2000. El primer homenatge va dedicar-se a la seva trajectòria en la direcció de la Capella Davídica i tingué lloc els dies 1 i 2 de juliol de 1995, on van ser convidats família, amics, persones properes a Coll, diverses autoritats polítiques i entitats com la Penya Barcelonista de Ciutadella que ell mateix fundà, el Club de Tennis Ciutadella, la Casa de Menorca a Barcelona, la Fundació Rubió Tudurí, el Conservatori Professional de Música, els Amics de s'Òpera de Maó, la Fundació de l'orgue de Santa Maria, la Unió d'Antics Alumnes Salesians de Ciutadella, el Col·legi de La Salle d'Alaior i alguns amics i companys de l'església com el canonge emèrit Francesc Anglada Juneda o Josep Maria Quintana. Alguns no van poder assistir-hi personalment, però van poder manifestar la seva total adhesió a l'acte, com va ser el cas de Llorenç Galmés, que lamentà no poder-hi assistir per motius de salut. Destaca la carta escrita des de Portland pel mestre Salvador Brotons, felicitant-lo per la gran tasca⁷³.

L'homenatge constà de diferents actes. Dia 1 de juliol a l'església del Socors hi tingué lloc un concert en el que hi participaren corals d'arreu de l'illa: la Coral de Cambra "Ara Nova" d'Alaior, l'Orfeó Maonès, Coral Sant Antoni de Maó, Coral Mixta "Música Viva" de Ferreries, Cor de Cambra de Ciutadella, Sa Rosa des Vents (Ciutadella), Es Sis de Ponent (Ciutadella) i, com no, la Capella Davídica de la Catedral de Menorca, dirigida pel Senyor Guillem Coll. L'homenatge continuava en sol demà amb la celebració d'una Eucaristia a la Santa Església de la Catedral de Menorca i un posterior dinar de germanor al Club Nàutic. Al fosquet, conclourien els actes amb un concert de piano a càrrec de Balazs Monoki i Jordi Querol amb obres de Chopin, Bartók, Schumann, Debussy i Albéniz.

Tot un gran homenatge però també un acte fred. Les persones que coneixien bé al Senyor Guillem apunten que era una persona molt familiar, propera i que li bastava poc per a ser feliç, pel que no necessitava actes multitudinaris amb tot tipus d'institucions. Això ho sabien molt bé algunes de les seves primeres alumnes, que l'octubre de l'any 2000 organitzaren una trobada d'alumnes de

---

⁷³ Aquesta carta forma part del Llibre d'agraïments de l'homenatge a Guillem Coll per la seva retirada. Ciutadella: juliol de 1995

l'Escola de Música de la Capella Davídica. Elles van ser Corretja Moll, Carmen Pons, Déborah Monserrat i Marisol Plovíns.

L'acte va tenir lloc el capvespre de l'1 d'octubre de 2000 a l'ermita de Sant Joan de Missa de Ciutadella. Primer, es celebrà una eucaristia en la que cantaren les cançons que les seves alumnes interpretaven a les misses dels dissabtes com: *Senyor yo no soy digno* i *Buenas tardes Señor* composades pel prevere. Després, es va fer una bereneta i es van cantar les cançons que ell els ensenyà a classe com: *Agermanats popular de Suïssa* o el cànon *Dins la Fosca* dirigits per a Coll i per Corretja Genestar.

Les seves alumnes li lliuraren un llibre que recull tota la informació de l'escola de música des de 1974 fins a 1993 i on també li fan una dedicatòria:

I és que diuen, Senyor Guillem, que sa llavor que ha estat ben sembrada, no mor mai: avui, molts dels seus alumnes estimen la música i aquesta és una part important a la seva vida; altres han arribat a fer-ne d'ella la seva professió; i altres sembren ara aquella llavor en els seus fills.

Aquest n'és l'exemple de Déborah Monserrat, que creà l'escola de música Joves Intèrprets com a alternativa a la municipal i en el sí d'aquesta, ara fa 25 anys, el 1997, fundà la Coral s'Estel a Ciutadella. Després fou professora del Conservatori de Menorca i, més tard, obtingué plaça al Conservatori Superior de Música de les Illes Balears, pel que va haver de deixar l'Associació en mans de Marisol Plovíns.

La Coral s'Estel sempre ha estat molt participativa, col·laborant amb diferents entitats com l'Agrupació Musical de Ciutadella, l'Escola de Música, diverses corals arreu de l'illa i també fora de l'illa. A dia d'avui, també segueix viva sota la direcció de l'autora d'aquest treball. És per aquest motiu que l'11 de juny de 2022, la Coral s'Estel, en la celebració del 25è aniversari, inclourà dins el seu repertori *Cant a Menorca* de Guillem Coll, el que culminarà aquest treball com a mostra del llegat del prevere.

Un altre exemple que fa honor a les paraules de la dedicatòria abans esmentada l'ofereix Marisol Plovíns, qui també ha fet de la música no només una part molt important de la seva vida, sinó la seva professió, la qual ha traspasat a les seves filles.

L'any 2007, converteix l'Associació Joves Intèrprets en l'Associació Es Músics seguint l'exemple del Senyor Guillem. Actualment, és l'única oferta

musical complementària a l'escola municipal de música que hi ha a Ciutadella. Si fem una mirada al passat i comparem ambdues escoles tenen molts aspectes en comú com, per exemple, els concerts de Nadal i de Fi de Curs, poder-se examinar lliurement a través d'una escola externa (l'Associació Es Músics està adherida al programa de l'ABRSM⁷⁴ d'Anglaterra) i sobretot la incansable tasca de Plovíns vetllant pel funcionament de l'escola tot i no tenir cap ajuda econòmica. Tant el Senyor Guillem com Marisol crearen una escola des de zero. Aquesta empenta per endavant, sense cap tipus d'ànim de lucre, sempre ha estat present i ha suposat tot un exemple a seguir.

Corretja Genestar considera al Senyor Guillem com una persona essencial musicalment dins el poble de Ciutadella, perquè va saber apropar la música a la joventut. Per a ella, fou el seu "pare musical", al ser una persona que no només la va ajudar a créixer musicalment sinó que també com a persona⁷⁵. No podia concebre la seva fe sense música. Una vegada més, reconeix haver seguit el seu exemple.

Moltes vegades li recordava una frase de Sant Agustí⁷⁶ que deia: *qui resa cantant, resa dues vegades*. Aquesta frase és essencial si aprofundim dins la filosofia del Sant⁷⁷, però si deixam de banda la part dualista del pensament que no mostra passió per la música i ens centrem amb la part sensible de l'art, viem té molt a veure amb la sensibilitat que el Senyor Guillem mostrava per la música. Per ser músic no és suficient saber la teoria, sinó que també hi ha d'haver una part emotiva i sensible la qual no requereix d'estudis però sí que és innata.

Kàtia Moll⁷⁸ el Senyor Guillem significà oportunitat, il·lusió i motivació. Ell va ser la persona que la va guiar en les primeres passes i encaminà per a seguir descobrint el món coral amb esforç, constància i perseverança. Gràcies a ell va aprendre a estimar la música i a descobrir el valor i la força de cantar en grup. Considera que li deixà una petjada inesborrable que marcaria el seu esdevenir en el futur. Sempre li estarà agraïda.

---

⁷⁴ Associated Broad of the Royals Schools of Music. Associació de les Reials Escoles de Música d'Anglaterra: la Royal Academy of Music, la Royal College of Music, la Royal Northern College of Music i el Royal Conservatoire of Scotland.

⁷⁵ Comunicació personal, C. Genestar, 17 de maig de 2022

⁷⁶ Tagaste (Actual Argèlia), 345 d.c. Filòsof, pare i teòleg de l'Església Catòlica.

⁷⁷ Villegas, V. *San Agustín y la música* [en línia]. 28 d'agost de 2017 [Consulta: 31 de desembre de 2018]

⁷⁸ Comunicació personal, K. Moll, 18 de maig de 2022

Marlen Coll recorda al Senyor Guillem com una persona molt feiner, que estimava molt la música. Considera que van tenir una relació molt propera formant un bon equip de feina destacant sobretot la part humana tan important i que, potser, avui dia no es té tan en compte⁷⁹.

Salvador Brotons defineix de la tasca del Senyor Coll el fet d'haver creat més que un cor a Ciutadella de Menorca, donant-li la oportunitat de ser reconegut internacionalment. En definitiva, “una família de gent que es va encisar molt fent música”⁸⁰, fidel, entusiasta, els concerts del qual s'esperaven i esperen actualment sent un esdeveniment important. La seva feina, per a Brotons, és molt de lloar. Altres artistes que tingueren els seus inicis en la música amb el Senyor Guillem són Lorena Medina (Ciutadella, 1981), mezzosoprano qui actualment forma part del cor professional Deutsche Oper de Berlin, el cantautor Guiem Soldevila (Ciutadella, 1980) o el clarinetista i actual director de la Banda Municipal de Música Joan Mesquida (Ciutadella, 1976).

Finalment, durant la realització d'aquest treball, des d'un punt de vista experiencial, l'autora ha vist com la seva vida ha estat sempre lligada amb la majoria de persones que rodejaven al Senyor Guillem. Durant la infància i adolescència ha format part de diferents corals com la Coral Xiruca o l'Escolania de Ciutadella, ambdues dirigides per Corretja Genestar i, encara que fos una filleta, la majoria de la gent i els esdeveniments que han passat a partir de 1994, els pot reconèixer. Tots aquests fets han servit per mostrar que es trobava més a prop del que creia del Senyor Guillem. Després d'uns quants dies d'haver tingut l'entrevista amb Corretja Genestar l'autora d'aquest treball no pot evitar pensar en el paral·lelisme que existeix entre el que fou el Senyor Guillem per a Corretja i el que fou aquesta per l'autora. Durant tots els anys cuidà de tots i cadascun dels fillets i filletes que componien les corals que ella dirigia. Tan donava si fos la Coral Infantil o la Juvenil de la Capella, la Coral Xiruca o l'Escolania de Ciutadella. Tan donava perquè fos en una o altra la directora estimava als cantaires com si fossin fills i filles seus. I aquesta és l'essència que el Senyor Guillem l'inculcà: l'amor més enllà de la música. Per tan aquest és l'exemple que l'autora també segueix.

---

⁷⁹ Comunicació personal, M. Coll, 7 de maig de 2022

⁸⁰ Comunicació personal, S. Brotons, 26 d'abril 2022

7. Conclusions

Amb aquestes pàgines hem proposat una introducció a la vida del Senyor Guillem Coll i hem fet un repàs per la seva vida. Primer de tot hem exposat la situació musical a Ciutadella abans de 1959, és a dir, abans que el prevere fos destinat de Villacarlos a Ciutadella. Hem aprofundit sobre els seus orígens i hem vist que ja des d'una edat molt tendra sentia la cridada de Déu però a la vegada també tenia l'instint musical ben despert gràcies a l'entorn familiar. Estima per igual ambdues coses ja que quan esdevé prevere i comença a exercir com a tal, tan prest com pot forma la seva primera coral a Sant Lluís. Després farà el mateix a Villacarlos i quan torna a Ciutadella repeteix la jugada formant una nova coral. En aquest cas però estarà formada pels seus familiars perquè la tradició musical en la seva família va estar, ha estat i estarà viva sempre.

Quan agafa la direcció de la Capella Davídica ell mateix es proposa l'objectiu de formar una coral nombrosa i dur-la en auge. Ambdós propòsits són complerts fins al punt de dur a conèixer a la Capella Davídica internacionalment. Paral·lelament a tots aquests fets crea una escola de música que curs rere curs no farà més que créixer. L'experiència, la perseverança i la maduresa fan que mai defalleixi. Les corals que, al llarg de la seva vida constitueix són: el Cor Parroquial de Sant Lluís, la Coral Villacarlina, la Coral Junior que esdevindrà Coral Ciutadella, l'escola de música que esdevindrà l'Escola Municipal de Música de Ciutadella i la Coral Sant Francesc. Encara que no constituí la Capella Davídica és una entitat que ha de tenir una atenció especial pel fet que fou dirigida per Coll durant 28 anys.

Hem vist que d'aquí sortí una de les veus més importants a nivell mundial, el baríton Joan Pons qui li tindrà una estima immensa.

Per altra banda, l'aportació del mecenes de la Capella Davídica, Senyor Rubió, permetrà, a part de diversos concerts, la realització de diferents viatges a Espanya, Europa i als EUA. També permetrà la compra d'un nou orgue.

Paral·lelament iniciarà l'escola de música amb només quatre alumnes i donant classes sols de solfeig. Tanmateix l'escola no deixarà de créixer pel que degut a la demanda s'oferiran noves assignatures com guitarra, flauta, violí, piano i cant coral i a més permetrà als alumnes poder tenir titulacions oficials

examinant-se a través del Conservatori Lliure col·laborant amb Marlen Coll. Una vegada més, el senyor Guillem és pioner en la seva idea de futur.

També hem pogut descobrir quins mètodes utilitzava a l'hora d'ensenyar música. El mestre Gabriel Salord li ensenyà nocions d'harmonia quan estudiava al Seminari. Durant les estades a l'Abadia de Montserrat va poder conèixer el mètode d'Ireneu Segarra i el d'Ortiga i Barceló. Dels demés mètodes no se'n sap la font. Segurament el mateix Coll, a través dels seus contactes, investigaria sobre quins eren els millors per a l'ensenyament musical i si no en trobava cap, se'ls elaborava ell mateix. El que tenia molt clar era que dins les classes de llenguatge musical s'havia impartir: entonació, rítmica, dictats, lectures i teoria branques claus per a un bon ensenyament musical.

A través d'una carta manuscrita la qual hem transcrit en aquest treball, Guillem Coll admet ser musicalment autodidacta pel que llurs composicions i arranjaments tindran més mèrit. En total s'han trobat 11 arranjaments i 13 composicions pròpies. Això no descarta que n'hi pugui haver més pel fet que no estan concentrades en un mateix lloc sinó que repartides entre alguns membres de la seva família, l'arxiu de la Capella Davídica i Sa Rosa des Vents.

Amb el testimoni de diverses persones properes a ell i també de l'experiència personal de l'autora d'aquest treball hem pogut conèixer de molt més a prop al senyor Guillem ja sigui en la vessant familiar, musical o eclesiàstica. Entre tots ells podem concloure que el Senyor Guillem va ser una persona perseverant, decidida, altruista i exemplar. Tenia molt clara quina era la seva missió dedicant la seva vida a ajudar als demés. És molt de lloar que figures com Salvador Brotons⁸¹ o Joan Pons⁸², en les seves comunicacions personals, només tinguin bones paraules per a la persona de Coll. És més, Joan Pons admet haver quedat en deute amb ell per la gran oportunitat que en el seu moment li oferí. Marisol Plovíns, gràcies a la perseverança i l'amor per la música que ell l'inculcà ha dedicat la seva vida a mantenir activa la cultura musical a Ciutadella seguint les mateixes passes que el seu mentor i creant una escola de música. Corretja Genestar ha estat lligada tota la seva vida a la direcció coral ensenyant a ser constant.

L'objectiu d'aquest treball s'ha complert. Tota la informació que conté estava espargida, pel que la tasca investigadora ha consistit en concentrar-la tota a aquí.

---

⁸¹ Comunicació personal, S. Brotons, 26 d'abril 2022

⁸² Comunicació personal, J. Pons, 16 de maig de 2022

Encara que no totes les entrevistes pensades en un primer moment s'han pogut dur a terme, n'han sorgit de noves i també d'inesperades com la comunicació personal del Senyor Menguan. Per altra banda, si es volgués seguir fent més feina s'han quedat entrevistes a dins el tinter les quals serien molt valuoses per a la recopilació de més informació.

La investigació d'aquest treball arriba fins aquí pel que de tot l'arxiu que s'ha recopilat encara se'n podria extreure més informació. Amb la qual cosa ens plantejam dues perspectives de futur:

- Encara que l'objectiu del treball s'hagi complert, la recerca no acaba aquí ja que existeix més material que per aquest TFG no s'ha emprat el qual serà cedit a l'IME (Institut Menorquí d'Estudis) per així poder-ne fer una recerca més exhaustiva.
- Donar a llegir aquest treball al màxim de persones possible perquè tothom conegui la importància de la tasca del Senyor Guillem.

8. Bibliografia

Benejam, M. Medalla d'or per a una veu. *Diari Menorca*. Ciutadella: 9 d'agost de 1998

Capella Davidica. *Programa Concert 70 aniversari Capella Davidica*. Ciutadella: 10 de gener de 2015

Casasnovas, M. *Capella Davidica de Ciutadella*. Ciutadella: 1990. Dipòsit Legal: M.H.306-1990

Coll, G. *A Francisco de Borja Moll* [música impresa]. 596. Arxiu Capella Davidica

Coll, G. *Ave Maria (incomplet)* [música impresa]. Arranjament. 612. Arxiu Capella Davidica

Coll, G. *Ave Maria* [música impresa]. F. Schubert. Arranjament.

Coll, G. *Buenas noches Señor* [música impresa]

Coll, G. *Cant a Menorca* [música impresa]. Popurri de cançons menorquines.

Coll, G. *Cant a Menorca* [música impresa]. Popurri de cançons menorquines. 599. Arxiu Capella Davidica

Coll, G. *Cant a Menorca* [música impresa]. Popurri de cançons menorquines. Arxiu Sa Rosa des Vents

Coll, G. *Cantau cantors* [música impresa]. Michel Casasnovas, text. 590. Arxiu Capella Davidica

Coll, G. *Canto Homenaje Salesianos* [música impresa]. 597. Arxiu Capella Davídica

Coll, G. *Copeo de muntanya* [música impresa]. Popular menorquina. 600. Arxiu Capella Davídica

Coll, G. *Cristo por nosotros* [música impresa]. 616. Arxiu Capella Davídica

Coll, G. *Deixem lo dol* [música impresa]. Arranjament de God Bless America. 595. Arxiu Capella Davídica

Coll, G. *Del triste cautiverio* [música impresa]. 613. Arxiu Capella Davídica

Coll, G. *Escolta-ho en el vent* [música impresa]. Arranjament de Blowing in the wind de B. Dylan. 349. Arxiu Capella Davídica

Coll, G. *Fandango menorquí* [música impresa]. Popular menorquina. 589. Arxiu Capella Davídica

Coll, G. *Filarmonia Coral per a cor i orquestra* [música impresa]. 601. Arxiu Capella Davídica

Coll, G. *La Balanguera* [música impresa]. A. Vives Roig. Arranjament. 603. Arxiu Capella Davídica

Coll, G. *La Mar Blava* [música impresa]. Arxiu Sa Rosa des Vents

Coll, G. *O sole mio* [música impresa]. Capua i Mazzucci. Arranjament. 361. Arxiu Capella Davídica

Coll, G. *Padre nuestro* [música impresa]. 615. Arxiu Capella Davídica

Coll, G. *Popurri de cançons menorquines (sense títol)* [música impresa]. Arxiu Sa Rosa des Vents

Coll, G. *Sa meua Barca* [música impresa]. Arxiu Sa Rosa des Vents

Coll, G. *Salutació Sabatina* [música impresa]. 602. Arxiu Capella Davídica

Coll, G. *Señor no soy digno* [música impresa]. 586. Arxiu Capella Davídica

Coll, G. *Vers abans de l'Evangeli de la Passió* [música impresa]. 357. Arxiu Capella Davídica

Elorduy, C. Merescut homenatge. *Diari Menorca, Allò que passa*. Ciutadella, 21 de setembre de 2000

Enciclopèdia Catalana. *Joan Pons i Álvarez* [en línia]. Barcelona [Consulta: 11 de maig de 2022].

<https://www.enciclopedia.cat/gran-enciclopedia-catalana/joan-pons-i-alvarez>

F. C. *Joan Pons Álvarez*. Cap de Ponent. Ciutadella: abril de 1998

Fubini E. *La estética musical desde la Antigüedad hasta el siglo XX*. Madrid: Alianza Editorial S.A, 2005. ISBN 84-206-9071-6

Fuster, X. *La Capella Davídica cantarà els concerts sacres a cinc pobles*. Diari Menorca, La Fundació La Caixa col·labora en la proposta cultural amb dos milions. Maó: 21 de març de 1997

J.B. *Mor Guillem Coll, després d'una vida de dedicació a la música*. Diari Menorca. Ciutadella: 21 de febrer de 2004

Julià, G. *Enciclopèdia de Menorca, Tom XVIII: Història de la Música I*. Maó, Menorca: 2012. ISBN 84-87864-14-7

Julià, G. *Enciclopèdia de Menorca, Tom XIX: Història de la música II*. Maó, Menorca: 2015. ISBN 978-84-943732-0-6

Julià, G. *Música i Músics a Menorca*. Consell Insular. Palma de Mallorca: Institut d'Estudis Baleàrics, 2009. ISBN: 978-84-937073-2-3

La importancia del coro. John Rutter [audiovisual], JW Pepper, 2016. 3:27 min. V.O. anglesa. Subtítols en castellà. Traducció de Montenegro, M. A. [en línia] [Consulta: 24 d'abril de 2022]

<https://www.youtube.com/watch?v=a42uy6dipJg&t=203s>

Limón, M.A., *Bisbe contemporani 12 – Bartomeu Pasqual i Marroig (1875-1967)* [en línia] [Consulta: 20 de març de 2021]

<https://bisbatdemenorca.org/bisbe-contemporani-12/>

Mascaró, E. *Guillem Coll Al·lès*. El Iris, Director de Sa Capella Davidica des de 1968. Ciutadella: 19 d'octubre de 1994

McKinnon, Dyer. *Agustine of Hippo*. Grove Music Online. [en línia]. 2001. [Consulta: 12 de desembre de 2018]

<https://doi.org/10.1093/gmo/9781561592630.article.01521>

Mercadal, D. *El Folklore Musical de Menorca*. Palma de Mallorca: Editorial Miramar, 1979. Dipòsit Legal: P. M. 61-1980 I-S-B-N- 84-300-1859-X

Mir-Allés. *Diari Última Hora Menorca, Mi personaje hoy*. Ciutadella: 23 de setembre de 2000.

Moll, Monserrat, Plovíns, Pons. *Llibre de la Trobada d'alumnes de l'Escola de la Capella Davidica*. Ciutadella: 2000

Nomenaments: *S. XIX – 1936*. Signatura D-0125, Arxiu diocesà de Menorca

Nomenaments: *S. XIX – XX*. Signatura D-0120, Arxiu diocesà de Menorca

Ortega Trillo J. F. *Los seis libros sobre la música de San Agustín: guía para una lectura actualizada* [en línia]. 2004 [Consulta: 31 de desembre 2018]

https://www.academia.edu/7797882/LOS_SEIS_LIBROS SOBRE LA MÚSICA DE SAN AGUSTÍN GUÍA PARA UNA LECTURA ACTUALIZADA

Poble fel “*De statu animorum*”: *S. XIX – 1956*. Signatura D-0192, Arxiu diocesà de Menorca

Pons, Carreras. *El mestre Carreras i el seu entorn*. Publicacions d'es Born núm. 8, Cercle Artístic [en línia]. Ciutadella: 2000 [Consulta: 26 de març de 2022]

https://www.brotonsmercadal.com/lg/ES/autor/2105/cod_1-136/bartomeu-carreras

Redacció. *Concert de La Capella Davidica*. Diario de Ibiza. Eivissa: 27 d'abril de 1982

Redacció. *Èxit colossal de la Capella a Palma*. Diari Menorca. Ciutadella: 20 de gener de 1998

Redacció. *L'actuació de la Capella vista per la premsa*. Diari Menorca. Ciutadella: 22 de gener de 1998

Trobada d'alumnes de l'Escola de la Capella Davidica [audiovisual]: *homenatge al Senyor Guillem*. Teresa Moll, directora. Ciutadella, 2000. 1 cinta [VHS]: 120 min.

Vidal, A. *La Capella Davidica en el darrer quinquenni del segle XX 1995 – 2000*. Arxiu Capella Davidica. Ciutadella: 2001

Villegas, V. *Beneficios de la práctica coral y su desarrollo música* [en línia]. 2017 [Consulta: 24 d'abril de 2022]

<https://vicmanmusic.wordpress.com/2017/05/16/la-practica-coral-y-el-desarrollo-musical/>

Villegas, V. *San Agustín y la música* [en línea]. 28 d'agost de 2017 [Consulta: 31 de desembre de 2018]

<https://vicmanmusic.wordpress.com/2017/08/28/san-agustin-y-la-musica/>

Willems, E. *Las bases psicológicas de la educación musical*. Editorial Paidós Ibérica. 1936.